

Željko Kovačić

SEDMOLETKA

Željko Kovačić

SEDMOLETKA

Vlastita naklada
2006.

**Željko Kovačić
SEDMOLETKA**

Vlastita naklada, 2006.

Tisak:
GRAFOKOM, Đurđevac

Sponzori:

INA-Naftaplin, Đurđevac

**Gosp. Milica i Slavko Đurić, vlasnici mlina
u Podravskim Sesvetama**

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 622862

I ovoga Gospodnjega leta, 2006., pisec se požuril z novem delom, nastavkom životopisa, "Sedmoletka". To je njegva životna prekretnica. Dok so se sedmoletki vršnjaki veseljili, njemu se "lađe potonole". Da mu je bilo dato na volju, ostal bi tu, otkud je pošel, delal sakavoga posla, makar bil kanas (pastir), samo da ne otije z doma. Kojem slučajem da je bila sedmoletka vu Sesvetaj, Jon bi z voljom pokazal kaj more i zna.

Za nas čitatelje, njegov novi korak vu život donel je ovo, kaj nam je podaril i napisal. Da ne bilo otađanja vu Đurđevečku (sedmoletku) ostali bi siromašneši za jeno delo i imali samo "Pučkoškolce". Z tem delom pokazal je, sesvecke kajkavice se ne odriče, đurđevečku ceni, izvrsno pozna, tak je je vešto spojil, da se dopunjavajo i med sebom obogačuju.

Si ti događaji (z meste radnji, like) održavajo verodostojen prikaz, da nam se čini prešlo vreme sad, makar je to bilo pred pedeset šest let. Smisel za zapažanje, z naglašenom crtom šalnoga, prati razgovore likov i pokazuje nadarenost pisca. Posebno je vredno vu njegovem pisanju, da ne nikaj zlepšaval, tajil, jel bi ga tak menje razmeli. Vreme njegve sedmoletke ne ga sputalo povedati kak je, da se pobuni. Ne bil mekušec, poslušnik, z kojem bi se moglo manipulerati.

Pred vam čitatelje kniga je pisana kajkavicom, z namerom, opčuvati onaku, koju je pisec zatekel, nafčil, ostavil onem, koji so tu, budo došli potle, da čuvajo, opčuvajo takvo jezično bogactvo, z kojem se malo koja selska sredina more poštimiti.

Bože daj, da bu jošče slični knig napisal sesveckom kajkavicom i z iste nas za duže vreme zadužil!

Pisec ovu knigu posvečuje vršnjakinjaj i vršnjake (mrtve i žive) z Čepelovca, Kalnovca, Kloštra Podravskoga, Đurđevca, Budrovca, Podravski Sesvet, Prugovca, koji so ž njem išli vu đurđevečku sedmoletku, profesore, vučitelje: prof. Eugeniji Heruc, Željku Greglu,

bračnem paru Iskra, A. Turkoviću, Berti Trunkl, M. Vedrišu, M. Laušu,
Br. Pipiniću, J. Valeriji, M. Fučku, ravnatelju S. Švedeku.

Piscev pajdaš z sedmoletke,

Štefina Razlevčan

MOJA MAMA

Kak ne mama želju o školuvanoj gospi nigdar vu životu ostvarila, štela je to z menom pod saku cenu postiči. Povedala je jasno i glasno:

- Neču da orbaš kak drugi ljudi na tem gruntu, od ranja, po cel bogovetni dnev, do kesne večeri, a puno put i po noći!

Tak je svoje nakane povedala, a ja sem moral njeine savete poslunoti. Da vam prav povem, ne mi se išlo vu vekšu školu. Najprvije sem štel biti kovač, kak je to negdar bila želja našega gospona velečasnoga, Karla Blažekovića. Ta moja pomisel ne naišla na njeino odobravanje, a tati je bilo sejeno kam pem i kaj bum vu životu. Na nagovor Brace, kad me ne bila volja iti vu školu, trebal sem postati levač zagrebečke levaonice želeta. Tomu se mama protivila i presekla takve rasprave.

- To za njega neje! Prežmek je to posel i z tem se ne slažem.

Nogomet je vu to vreme bil moja sledeča želja. Mogel sem ju ostvariti, al samo nuz mamin pristanek.

- Joščer i to?! - odbrusila mi je. - Da tu gledim lazara spred joči, sušičavca, pijanca, rastrajanca, sē zlo kaj taj nogomet sebom nosi?! Ne puščam te med dangube i propalice! Nesem te rodila za takvoga kaj! Zbriši si takve pomisli z svoje glave! Neču više o tem slušati! Braci Darku je bila predraga vonjička sablja i kaj se je na začnje dogodilo?! Dobro da je zvlekel živu glavu! To nas je navčilo pameti! Z tebom ne bumo samo tak trguvali! Meni je moja mama ftrgla vrata. Mogla sem se zeškolati za vučiteljicu! I kaj bi mi sad faljelo? Ti si jošče zelen i nemreš svojom glavom zrelo misliti. Ja sem tuka da o tebi, tvojemu putu vu život vodim brigu. Sveca ti tvojega, bum ti naprašila tura! Ne posluneš li, jaj si ga tebi?!

Na sakoji način štel sem ostati doma, biti seljak i delati zemlju.

- Neje to igrati se seljaka, sinko! Zemlja oče težaka, a ne ležaka. Gde ti je pamet takvoga kaj pomisliti?! Mi nemamo dosti zemlje, prav š čem delati, za to treba svoje vozno imati! Ti nikaj ne razmeš! Kruv i kolač, kak i sē drugo, ne dojo sami od sebe na stol! El si videl seljačke krvave žulje, zvodene prste, noge i ruke? Po kiši, najvekši žegi mora se delati, a gospón z čiste rukaj, olovčicom vu ruki, nuz malko muke, more lepše, dostojuće živeti i preživeti. Kam ti je pamet takvoga kaj meni povedati, koja sem sakaj vu životu prešla, namučila se, rodila te i ti mi, ovak, sū moju dobrotu vračaš?! Za koga se ja to mučim, tuliko delam, spaščam?! Ti neposluv, nezafalnik za rođeni život, ovak me cvreš, tuliko ždereš, pred tulikem svetom sramotiš! Samo da je to drugem dato, kak je tebi! Oni bi znali poštovati tuliku brigu matere, a ti piješ krv i teraš me vu norhauz z svoje postupke! Da sē to, kaj imaš ti, ima Ivo za cirkve, bil bi presreten i zafalen svoje celi život! Oni njemu nemro to pružiti, mi tebi moremo, a ti do toga ne držiš baš nikaj! Vrgel si se vu baku Zagreba! Samoladen si, svojeglav, al ti ja bum z glave, tvoje naravi, sterala vun nevaljaloče, pod musaj te spokorila i postavila čovekom! Ne bu po tvoje, jok nebore! Ne bum ja tebe pitala dok ima pravi šib i diznic za neposluv! Navez me bu to pratilo, išlo pred joči kak si mučenik zarad svoje bedaste, nezrele pameti, trdoglavosti, nekakvoga inata, spram nam i sebe! Mi bumo svoje živelji kak nam Bog da. Kak buš ti prešel, ne ni za povedati! Da si za školu nesposoben, duševno zaostal, sē bi to, jošče, k srcu prijela. Ti si bister, prebister, neposlušen, vu jenu ruku len! To ti ne bum i nemrem nigdar oprostiti! Otvorjeno velim, bum te pozabila, kajda nigdar nesi bil moj sin, moja vleika radost! Sam si ftrgni vrata, kad nećeš celoga imati! Naj ni pisnoti, ak otiješ drugem putom, neg ovem, kakvoga sem ti ja odredila! Trpi i pati, za drugo i nesi! ...

TRUNA V JOKU

Taj rujen mi bu ostal zanavek vu sečanju. Moral sem iti vu prvi razred sedmoletke, vu Đurđevec. Kaj me je to tuliko vezalo za dom? Nesem se od njega mogel nikak otrči, krenoti, kak moji vršnjaki, koji so z tuliko smeja i ponosa krenoli vu sedmoletku. Vu meni je toga časa nekaj prepuklo, srce me zbolelo. Tuga me obuzela. Ne znam kak sem od sega toga mogel stati na vlastite nogaj? Išel sem kajda me vode na streljanje, nepovraten put, z kojega se ne bum živ vrnol doma. Meni so sē lađe potonole odjempus. Vu semu tomu nesem se mogel nikak snajti, poprijeti istinu, kakva je morala za mene biti! Nekaj me sega steplo, rastužilo, da bi najrejši sē ostavil, nekam otisel zanavek da nikomu ne zadevam. Mamin smej tuliko me pogadal ražaloščenoga, da me ne bilo više volja živeti i postojati. Sē moje dovezdašnje radosti odjempus so presečene. Iste više nesem imal, bile mi na silu zete, zamenjene za nekaj, čemu sem se najmenje nadejal i raduval! Od toploga, predragoga doma otiti, meknuti se, z njegvi sī lepot, pitomosti, krenoti vu jenu neizvesnost, istu prijeti kak svoju najboršu sudbinu, ne mi pasalo i ne mi pasalo! Moji koraki bili so žmeki. Vu nogaj osečal težinu olovenosti. Mama je mislila, da je vu novoj opravi na meni nekaj velikoga fčinila, makar mi je to z krvave žulje priskrbela. To mi ne pasalo, nit se mojemu srcu zdopalo, vreč jošče vekše tuge zezivalo. Živ sem vmiral i otađal, svoji duši mira ne naađal! Nekaj takvoga mi zeti, drugo podeti, ne bilo moči tejov trenutkov prerazmeti. Da štel, nesem mogel suze skriti i zatajiti. Samo so navirale, jel so me vu muki razmeti znale. To je videl vršnjak i pajdaš, Ivina Posavčev-Soltukov, pak zapital:

- A kaj ti je da suze pokaživaš?

Nesem mogel zarad ponosa povedati da plačem. Rekel sem mu:

- Vu joko mi je opala truna!

Ne mu bilo drago mene videti vu kutu, za plotom, nuz drevenoga stupa. Verujem da je razmel sē i više ne nikaj pital.

Vune, na putu, stala so kratka drevena kola i zapregnjena Cuza. Taj put mogel sem na najlekši način obrisati suze z rukavom rubače, il vu šarani rupčec. Al š čem sū bol zbrisati, meknoti, a tuliko sem jaduval? Dusil sem se vu vlastite jecaje. Iste pokazati otvorjeno bilo me sram. To ondašnji moj ponos ne dopuščal. Kaj mi je drugo preostalo, neg sesti zad vu kola, okrenoti se z pleče spram puta, kojem nas je Cuza vlekla do kloštranske železničke stanice.

Prignjenu glavu nesem zdigal. Moje joči so menje i menje vidle meni najdrakše i najmilneše. Joščer sem vu sutenji videl mamine ruke, koje mi majala za sreten put vu početku novoga dela života. Nesem puno mislil kak bum došel tam, kam moram dojti, neg gda se bum čem prvlje vrnol vu svoje najdrakše i najmilneše? Za mene je to bilo, kajda sem z jenoga kraja sveta otišel na drugi i preveč dugo treba čekati za povratek nazaj. Da mi je bila rava truna vu joku, ne bi, zasigurno, zišla samo tak vun. Bi me vu soj toj tugi i boli prerazmela, ostala tešiti, z menom deljiti sē ono kaj sem preživljaval. Sakoji suzi je bilo leže, čem je zišla vun, otišla nuz mojejadno lice i opala kam je imala pravu priliku. Nekojo so znali reči:

- Suzaj se čovek rasteršuje, leže mu je vu srcu.

To ja tak nesem osetil i doživel. Z sakojom suzom sem jošče nekaj zgubil od osečajov, da toga nesem bil do kraja svesten. Znutrašnje svoje osečaje nesem mogel nikomu dati i predati, kak so bili gliboko vu meni nastanjeni. Dugo je to tak trajalo, nekuliko let za redom. Ne čudo, određeni događaji imali so velike veze z tem i menom.

KOD ZOBUNDIJEVI

Ivina Posavčev i ja stanuvali smo kod Zobundijevi. To je vu Đurđevcu, nedaleko zgrade staroga kotara. Došli smo k japici i majkici. Oni so bili takvi let, da je ničija deca neso raduvala, bila nekakvom razonodom, neg dodatnem opterećenjem. Ivinov japa Jantun nas je na stan dopeljal i tu ostavil. Znam da je rekел:

- Morate majkicu i japicu poštuvati!

Morete si misliti, kak je to išlo nam i starem?! Med nam so bile vu sakem pogledu velike razlike, ne samo po letaj, neg po semu životu i svačanju istoga. Jošče je tu nekaj bilo, med nam, vu pitanju. To je naš i njejov govor. Stari kov tera svoje, a mladi svoje. Ne moći očekivati da se se poklopi najborše. Mi smo obedva bili živi, prezivi za njeovu ižu i nje same. Kuliko so nas mogli vu nečemu razmeti, to neso, il neso šteli, jel, konačno, mi smo bili vu njeovem, a ne oni vu našem! Majkica ne bila tuliko na se osetljiva. Japici je saka sitnica smetala. Mrgotal je i bučil na svoj način. Plašenja majkice bila so na rečjaj: - Jako ti vas bom deca prepovedala vašem!

Japica je menje govoril, al je štapom potpiračom pretil na sakojem koraku:

- Bote vidli dok vas ja pričmem z botom kaštguvati!

Ž njem ne bilo šale. Držal se onoga kaj mu je Ivinov japa rekel:

- Samo vi nje za neposluv prek riti naprašite!

Japica je to preveč ozbiljno zarazmel. Za saku sitnicu bi on štapom "uređival" i "rešaval" naše prekšenije. Kak je vreč običaj stareši ljudev, trudneši, zamoreneši iti raneše spat, tak smo i mi obedva morali z kokošjaj, a ne nam to pasalo. Najprvlje smo Ivo i ja spali na jenoj vekšoj postelji. Kagdar, nesmo mogli ni zadremati, a kam li prav zaspati. Jeden drugoga smo žekljali, zadirkavalni, pejali i semu se tomu smejali. Kak je japica, vu kujinji, na kerdelji spal, počul je kaj smo

mi delali. Znal je dojti znenada držeč vu rukaj svojo boto i ž njom križontati na vrate:

- Ak se ne smirite i ne prestanete, bote vidli svojega Bogeka!

Čem se je japica pokazal, mi smo se toga časa smirili, pred njem držali da spimo i nikaj ne činimo.

- Bote vi vidli smoje! Ne bote vi mene vlekli za nos! Preveč ste zeleni, da bi mene fkanili, da ne znam kaj vi delate! Bo batin kak dežđa!

Na svoju nesreču nekoji od nas nekojega je ščeknol i bocnol. Na obraze, vusnicaj moral se je pokazati i puči smej. Japica ne pital, koji je to kriv, vreč je po pokrivnoj plafti bobental.

- Najte mene, najte mene! - čas je Ivina, a čas ja vikal.

- Vi ste obedva jenaki, angel jeden, angel drugi!

Na to sē je znala dojti majkica i od silnoga začuđenja, križajuč se, zgovarjala:

- Kaj vam je ov čas dospelo?! Neste se, valda, najeli nori gliv?! Jakotiste vi zločesta deca!

- To je kriv Ivina, to je kriv Želkina! - med sebom smo se optuživali.

- Samo, jošče, nek jempot čujem ovakovga kaj! - zapretil je japica štapom i z podignjenem svojem reskem glasom.

- Da ste mi ftihnoli kak mišoki! - dodala je majkica.

- Ne bomo više, ne bomo više! - vreč smo dosti dobro đurđevečkom kajkavicom priposedali.

- E, bomo vidli! Najte se z menom deca igrati! Sveca vam vašega, bote splatili sega stroška!

Na to smo začkomeli i prijeli na znanje, kaj nas za slično čeka. Po zaprte vrate na naši sobi, al potije, nastavili smo se smejati na račun majkičini, japičini pretnji i govora. Sad smo mi bili vu vulogaj japice i majkice i špotali nekojega trejtega. Nekoji put so nas znali nasluvavati nuz vrata i zateči kaj delamo. Retko koji dnev ne bilo špota, al je "posla" imala i japičina bota. Japica je preveč razdražljiv čovek. Malo mu je trebalo da se rasrdi, pričme kleti i z botom česati. Majkica je bila umereneša vu svojem ponašanju, na jeziku oštresa. Sakaj je vu času srditosti znala reči.

MRAVEC VU JUVI

Nekaj nam se je majkica obedvem zamerila. Vreč starešoj posel vu kuvanju ne išel onak, kak dok je bila na pol mlajša. Znali smo da menje vidi, pak je nas decu, puno put, za sitneše posle pomoč iskala. Ne mogla vu iglu napeljati konca i nas je to prosila. Po tem smo zaklucili ne vidi najborše, da se joj, vu tem pogledu, more sakaj nepredviđenoga dogoditi. Našli smo se uvređeni na račun Sesvečanov, jel joni se zmed sebe preveč tuže i vode na leta sakakve parnice. Joščer nam je povedala, da so Sesvečani, za megle, misleč da se razlejala Drava, pluli po ajdine. Ivina to ne mogel prečkometi. Rekel je majkici da so Čurčevčani od škrnosti zapirali putna vrata, potpirali lese, kak se ne bi drugi svet napil njeove vode.

- Jako ti si Ivan, jako ti si Ivan odveč pameten?! Što bi rekel da si Sesvet?

- Majkica, za vaš Čurčevčane vele da ste najpametneši zmed naj...!

- Koga si ti to čul, flender jeden i zapotikač?!

- Okolo vas sī tak vele, a najviše Poberuni! - pridodal je Ivina.

- Ko bi rekel, dečec, da ti znaš na takov način premišlavati?!
- rasrdila se majkica. - Tebe i neso potrebne škole, vreč si od vezda fiškalj!

Te nedelje, jene od lošeši po vremenu, ostali smo vu Čurčevcu. Majkica je, ne baš preveč dobre volje zgotavlja juvu z rezance. Kak so vu kujinji, vu zidu, imali mesto za škafa z vodom, na taj del majkica je dela ladet juvu. Da bi se njoj Ivan odužil za sē kaj mu ne po volji povedala, našel je vu kujinji mrvavci i itil ga vu juvu.

Majkica takvoga kaj ne ni slutila. Dok smo posedali za stol, pomoljili se Očenaša, majkica sretnoga obraza sedela na svojem mestu.

- Sad bote deca jeli pravo juvico, kojo bi i anđeleki sebi poželeli!

- Samo kakvi anđeleki, majkica?! - nadodal je Ivina.

- Oni z Neba, dečec!

- Aje, majkica, to si vi sebi morete povedati! Poglečte što se je ftopil vu juvice!

- Jako ti si dečec! Kaj to pripovedaš? Naj sveto rano tak ponižavati!

- Jako ti vi ne vidite, al zdignite se i poglečte!

- Isuse i Marija!

- Mravec, mravčok ne pluje po sesvečke ajdine, neg z goranje strane juve!

- O, majko moja?!

Obraz majkice se zacrlenel kak najcrleneša luta paprika.

- Otkod je došel mravec, ne mi poznato. Kak je mogel dojti vu ovo juvo, juvico? To ga je nešće vu njo del! On ne mogel sam tak dojti i tu se najti!

Na to se zdigel japica, zagrmel svojem glasom:

- Bogo vam vašo, to ne brez flenderov! Ni jempot, do vezda, se takvoga kaj ne dogodilo, a sad ov mravec je dospel vu juvo! Bom zel boto i nekoga ž njom zbobental, da se nafči pameti! No, zvadi toga mravca i iti ga k vragu! Ne bomo sad zarad njega itili juvo!

- E, dečeci, ne to tak veliki mravec, da bi nam se moral tuliko duriti! Kaj se čovek vu životu poje, dok ne vidi i sejeno prežive! Ovo sitnico ni ne videti Ivan, a ti o nje tuliko pripovedaš!

- Majkica, za vas je to sitnica, kad dobro ne vidite, a nam, mlajše, je to nekaj značajnešega!

- Ivan, pogledaj ovo boto, kak sitnico! Pazi se, da ju ne dobiš po svojem dugačkem jeziku!

- Em, dobro, deda, naj se za sakakvo sitnico srditi!

Itili smo jo i nema je više, kajda i ne postojala! Ja sem znal kak je do toga došlo, al nesem štel pajdaša odati. Tak je pravi krivec sega toga ostal nepozat i nekažnjen.

KOLAČECI SPOD POSTELJKE

Kak smo stanuvali kod Zobundijevi, nesmo sega preveč imali, tekom na meru. Pokazalo se šparhanje na sakem koraku, a mi, jošče deca, itak, bi nekaj, zmed obrokov pojeli, a toga ne bilo. Vidli smo da so majkica jenoga dneva pripravljali i spekli kolačeca, nekakve male mejdenjake. Neso bili nam namenjeni, vreč je to bilo pripravljeno, neg sam dragi Bogeck zna, za koga i komu?! Te so kolačece majkica pripravljalni dok smo mi bili jošče doma, a naročito dok smo otišli vu školo. Zasigurno so bili spečeni do polne, a mi smo iza dvanaest vur došli z škole doma. Obed je, inače, bil jenostaven: juvica, malko meseka od kokoši, il pevčokov. Toga dneva čekali smo kolačeca, al ga nesmo dočekali. I kaj mislite, kam so ga majkica pospravili? Ko bi rekel, vu našo sobo, pod postelj i postelko. Navek smo, tak i toga dneva išli rano spat. Ja nesem štel z Ivinom spat na istu postelj, neg sem si spod nje zvlekel kerdelju. Za ondar me je nos odlično služil i osetil sem medasto duvo. Dosti je bilo da sem se malko naluknol i na svojo radost opazil jagodasto zdelčico.

- Ivo, Ivina, odi i pogleč! Zidi dole i nalukni se pod postelj!

Ne išel dole z postelje. Ž nje se nagnol i glavu spuščal na niže.

- Želko, jako ti se vu zdelke nekaj naađa?!

Z rukom ju je povlekel. Imali smo kaj videti. Majkica so mišom naleknola rano i to na ono mesto, de se ti isti miši gnezde! Nesem mogel odoleti, da ne zemem kolačeca za sebe i Ivinu. Tak smo malo-pomalo, saki čas, kolačeca po kolačeca zemivali, a zdelka je ostajala prazneša. To ne moglo prejti brez našega smeja, kojega je osetila majkica i došla nas špotat.

- Jako ti ste vi, dečica, ne znam za kaj! Gda se bote vreč jempot primirili? Želko, pak za kaj, kalištoli, si se ti pospravil na kerdelko, a imate postel?

- Majkica, preveč mi je vroče i zato sem si legel na postelko!
Čem je japica počul naše rasprave, evo ti i njega z botom!
- Što to ne dober? Bom vas obedva bobental, jel se nemrete nikakvoga reda držati!
- Najte, japica, najte, nesmo vam nikaj krivi! - vu jeden glas smo obedva zapomagali.
- Koji so vrazi vlezli vu vas, da nemrete biti pri miro?! Dosti je toga vašega smeja i sejov vragulij! Ne bote li začkomeli, aj si ga vam!
- Bomo, bomo, japica! Najte nas bobentati!
- Z vrage bi došel vreč jempot na kraj, al z vam to ne moči!
- Nesmo mi nikakvi vragi! Neso nam narasli ni rogi, ni repi, japica!
- Štil, da vas više ne čujem! Do vezda ste mi došli na vrj glave, koja me od vas, sega vašega preveč boli i vu njoj mi nekaj momla!
- A kaj vam to momla, rad bi znali, japica?!
- Štil, štil! Bote me vu ludnico oterali! Ni vi neste za nikaj drugo, neg za ludnico! Roditeli vaši so se vas rešili, a nam zavdali ovo veliko moko i pokoro! Sonce vam vaše! I dragomu bi Bogeku dodijali ze sem kaj delate, a ne nam! Da smo znali, kakovi ste, ne bi vas zeli ni za kakove novce!
- Pak bote i za nas dobili i drva! - javil se Ivina.
- Poser.. ti ja ta drva, kaj je bomo dobili, dok vi nas pospravite v ludnico! Ivina, jošče si ti sebe to dal za prav meni povedati? El te ne sram i Boga straj, balavec jeden?! Bo došel tvoj japa Janton i bo te z lačnakom prek riti naprašil! Bote obedva vidli svojega Bokega!
- Japica, najte se preveč giftati, bo vam škodelo za zdravje!
- I to mi se ufaš jošče povedati, nebo ti twoje zeleno?! Ovo je prešlo sē granice! Moje ste mi zdravje preveč narušili! Ima leka za to! Ne bom se ja držal nikakvi receptov dr. Petrine Bazijanca za lečenje ovakve zločestoče. Sakojega bobnem nekuliko pot i mam se bote spokorili!
- Da ste mi se primirili, il bote klečali na proje, il ajdine! - zagrozila nam se majkica.

I ta noč, kak goder dugačka, nekak je prešla. Na ranje nam se preveč dremalo. Jošče bi malko spali, al je trebalo iti vu školo. Ni vu njoj ne sē išlo vu našu korist. Bilo je špota, vike, opomenkov i po koja ta pluska od nekojega nastavnika. Veliki straj nas je prijel čem smo se dosetili majkičini kolačecov. Bil je vu semu opravdan. Majkica nas je za obeda dočekala srdita i preveč uvređena.

- Jako ti ste vi, deca, preveč lakoma! Kaj ste napravili z kolačecov?

- Z kakvi kolačecov? - napravili smo se pred njom bedasti.

- Onemi spod postelke, medejnaki!

- Ču, Želkoo, kaj pita majkica? - javil se Ivina.

- Zeleni ste da bi vi mene zakrpalji joči! Što je je pojel, povečte mi!

- Majkica, mi nemamo pojma o kolačecu! - rekел sem ja.

- A, tak?! Vi nemate ni pojma, a nestali so! - podrugljivo je majkic apridodala. - Kaj bom sad ponodila gosponu z općine? - srditeše je povikala.

- El onomo, koji se tu, pri vas, zestaje z vašom čerjom Ščukinom?

- Ivina, ti balavec jeden! Za to te nesem pitala! Vi se brigajte za svojo školo, a ne za mojo čerko, posranci jeni posrani! To vas nesem pitala! Ne trebate mi vi o tem priovedati, vošlivci jeni vušlivasti!

Razmela je da sē znamo, pak se je špot na račun kolačecov zastavil.

- Ne bote ni jenoga kolačeca probali, kad ste takovi, kakovi jeste! - zvikala se i otišla zdelčicom međejnakov spred našega nosa. Taj pot ne ni japica puno mrgotal, vreč je čkomel i sedel na svoje postelke. Dok so gospon z općine došli i "slučajno" navrnoli, mi smo, itak, posrečili. Dal nam je sakojemu nekuliko kolačecov, prek majkičine volje, a mi smo je pojeli vu slast. Ne nas bilo više briga kaj se skuplja z njeovom vdatom čerjom, zarad "priateljstva" i sega drugoga.

NEK JE BO CELO NOĆ!

Takvu priliku, koja nam se pružila, zarad različitosti đurđevečkoga i sesvečkoga govora, morali smo skoristiti na svoj, dečji način. Reč je o dežđu. Japica je znal reći:

- Bo ga, bo dežđilo, naj dežđi!

Majkica je znala samo pridodati:

' - Vre je negovo vreme, Samo da stija dojde i tak otije! Nek ne bo onoga, a to je mislila na točo.

Dok bi japica rekela: - Bo dežđa! - mi bi na to pridodatli: - Nek je bo celo noć!

Ove reči đurđevečke mi smo spojili vu jeno. Tak smo je vu gororu naglasili, da so imali sramocki smisel, z kojem smo srdili japico i majkico. Zezivali smo majkico i "vlekli" za jezik:

- Česa bo, majkica?

Ona, ne sluteč naše nakane, otpovedala je:

- Bo dežđa celo noć!

Mi smo, mam, na to pridodali naše: Nek jebo celo noć!

- Dečeci, kaj vi to povedate? - pitala je. - Tak se to ne veli! Morate reći: Dežđa bo celo noć! A mi, pak, po naše: Nek jebo celo noć!

Ne zadugo i japica se oglasila:

- Dal vam ja bom tak zgovarjati! Ja tak nesem rekela i mene to neste čuli!

- Al, mi smo tak od drugi Đurđevčanov čuli.

- To nemre biti! Vi ste to obrnoli, kak vam paše, na bezobrazno!

Sram vas bilo, nesrami jeni! Tak se vi vočite vu škole?! Ne verujem da vas voče po sramocki.

- Jako ti ste vi, dečeci, kakove nišće ne nigdar srel! - zgrdila nas je majkica. - Samo da to vaši čujo, dobili bi svoje! Ivan i Želko, da vas više nesem čula tak zgovarjati!

- Majkica, ondar kak?

- Štil, da vas ne čujem! - zdrl se japica i z kvakom kloplil po zaklajne postelete. - Ja se takvoga kaj nesem ufal nigdar pred stareše povedati. Vam na to bedasto pamet dojo sakakve norosti i blezgarije! Bom vam je ja jempot zanavek zbil z pameti!

- Pak, vi nas neste dobro razmeli majkica i japica?!

- Kak ne? Razmeli smo vaše norosti, a za pametno se nikaj ne brigade! Očenaš vam neje tak leko, al ovo, kaj ste zaiverili, to ide kak po lojo! Dal vam bom ja boto prek pleč i sē bote pozabili, kajda ne ni bilo! Treba vašega jezika škarjaj prikratiti, da ne bo tak dogaček, zamal kak kravji rep!

- Boto, boto, japica! To je ono š čem se more jeziku odrediti, kaj sme i ne sme blebetati! Samo se pazite, da bote vu škole takvoga kaj začinjali i tak se z drugemi razgovarjali! I tam vas bo japica našel svojom botom!

Ko bi nam takvoga kaj mogel zabraniti, da ne povemo, a čuli smo, il se sami dosetili? Vu školi je to, za ondar, bila prava prilika. Pod odmore smo se tak razgovarjali, a pod sate smejali na račun toga.

Sē je to išlo dok nas nejenoga dneva naš nastavnik fiskulture, Josip Valerija, prijel na red. Morali smo povedati od reči do reči. Lepo je slušal, a ondar so usledile vruče pluske. Nekuliko nas, z istoga razreda, imali smo crlene obraze, kak da so premazani z takvem krep-paperom. Ne veli se zabadav: Ono, kaj se brani, to je najdrakše! Malo olađeni od plusek nastavili smo svoje. Izdale so nas dekličke z razrede. Nastavnik povesti, Mirko Vedriš+, smeječ pozval mene, da povem kak to ide. Kagdar, digel sem se, stal vkipljen i crlenel od znenadeženja.

- Želko, ne bo ti niko odrezal jezika, poveč o dežđo! Dajem ti časno reč, da ti se ne bo nikaj dogodilo!

I rekел sem:

- Bo dežđa!

Na to se Mile Vukorepa znenada zdigel i rekel:

- Nek jebo celo noč!

- A, tak? Što bi se nadal, da mesto Ivine Posavčevoga ti Mile Vukorepa se znaš ovak lepo ponašati i izražavati?!

Na to je Mile ostal stati prignjene glave. Itak, nastavnik ne nikoga koril, al je smejom pridodal:

- Za ovo ste preveč zeleni! Dok dozrelete za takvo kaj, ondar se bote sami sebe sramili! Ni mi, vaše dobi, nesmo bili bolši, al imali zorta pred stareše! Dajem vam za domačo zadačo, z povesti, da premislite o proteklomu, ovomu, onomu, kaj je pred nam! Čem isto rešite, vu sem tem najete svoje mesto, javite mi se z odgovore! Ne bom škrt pri ocenivajnu!

Tejov nastavnikovejov reči smo se posramili, potle pazili kaj razgovarjamo, da nas pvoest ne zabileži kak loše ličnosti, ž njeove isto takve delaj.

RAKETA NUZ PLAST SLAME

Dovađalo Novo leto i z tem prilika da se pokažemo vu pravem svojem "svetlu". Dučani so imali sega za takve prigode, al mi ne preveč novac vu žepe. Trgovci prodavalni bombice, žabice i rakete. Sakoji od nas je štel imati za to vreme barem jenu raketu. Pred i na sam Božič, do Novoga leta, ne moglo biti brez pucancij. Ivina i ja uspeli smo kupiti nekuliko raket na boticaj. Paljile se na brzogoreču vrpčicu. Pred japicom i majkicom smo iste skrivali. Oni so se bojali, da jem nekaj ne vužgemo. Posebno je majkica pazila na svoje šibice. Nosila je je nuz sebe, da mi ne bi došli do njeov, ž njema ostvarili svoje želje. Japica nas je tejov dnevov pratil gotovo na sakojem koraku. Ne nas puščal z joči, makar i pri zdrave ne najborše videl.

Vu prvem mraku, jene večeri, zbegli smo kontroli majkice i japice. Ivina je nabavil šibice. Došli smo do steklene litrenke, jel je neko povedal, da raka borše zleče ž nje vu zrak. Baš je ta steklena litrenka sē zakomplicerala. Pretenka botica rakte plesala je po grlanku flaše i nagibala se nekontrolerano. Ivina me požurival da sprobamo raketu, da nas pri tem ne zateče japica. Žureč se Ivo je zapaljil z dolanje strane raketu, a ja ju držal vu pripravljeni flaši. Najemptut me zgarajuč spekla za prste i otišla nuz plast slame. Sā je sreča da se ne vu njega zapičila, jel bi ga, zasigurno, vužgala!

To je opazil japica i z botom zbežal vun iže. Mi smo se skrili za kočec i tak nas ne našel. Majkica je zbežala za njem.

- Jako ti se je to pritecalo! - glasno je rekla.

- Naj me bedastem delati!

- Vraga ti znaš! Nekaj svetleče je preletelo obrv plasta!

- Nesem čorav da tak jaku svetlost ne vidim! Ovi naši dečeci bi mogli takvoga kaj napraviti. Ne jem za veruvati!

Nafal smo lače opašivali, kajda za gnojom veliku nuždu vršili.

- A kaj vi tu delate? Nosite se vnoter!
- Mi smo ...
- Je, vraga ste?! Delate kvara! Očete vožgati slamo?
- Išli smo na stran!
- Noje, dečeci, japica slabeše vidijo, pak misle da ste vi ...! Ote
k meni, da vam pogledam žepe!
- Pogledajte, pogledajte, kuliko očete!
Z obrnjenimi žepovinaj smo došli pred japidu. Ne, na taj
način, nikaj mogel kod nas najti.
- Mam otijite vnoter! - bile so stroge japičine reči. Sē je prešlo
odlično! Na sreču, nesmo vužgali plasta i dobili kvako! Prva raketa
je, itak, uspešno poslana. Druge čekajo svojega reda, samo za to treba
imati pravo priliko ....

MANDALA MIČETINSKA!

Naša majkica, izgledom pobožna, pravična, itak je pokazala i drugu stran svojega obraza. Koji je to bil razlog, za kaj? Ne bilo nju i susedu (mater agenta tadašnje vlasti) retko čuti voditi žučne rasprave o semu i sačemu. Ni k jenoj, ni k drugoj, vu dvor, prek plota, ne smela doleteti kokoš. To je mam bil razlog za prepirke i svađe. Pogotovo, tem vekši, dok je kokoš (jene, druge strani) nekaj čepuljila po vrčačecu i cvetju. Poziv i opomena usledili so:

- Odida, odida Cila! Kaj ti misliš? Što bo takvoga kaj trpel i podnosiš? Žota tvoja, siva, crna, piknasta dela sakavoga kvara! Jako ti se bomo morale svaditi! Ne bi se rad s tebom svadila! Bom morala dopelati procenitela za šteto!

- A naj samo dodnoti, da te čujo z pol vulice za nečesa, kaj ne vredno spomenka!

- Za tebe to ne nikaj, veliš?! Čem moja otije na tvoje, a kaj boš na to povedala?!

- Ne gledim ja na sako sitnico, kak ti to delaš, čem je moja kokica vu pitajnu!

- Prava mi roba prigovarja! Ti bi se na ogrado ovesila z dogačkem jezikom, ž njem me opletala nedužno i nekrivo!

- Kaj, tak mi boš rekla? To mi je ža falo, da ti sakaj ne važem, vreč dosti toga premučim!

- Je, je, istino pripovedaš, a čijo? Da ne bi mogla na goranje vosnice zrekati, zasigurno bi zgovarjala na dolneše! Ko te ne pozna, mislil bi da ima posla z "sveticom"!

- Em, naj se ti špotati meni! Zemi si zrcalo. Pogleč svojo spodobo, pak boš vidla da nalikuje na onoga z roge i repom!

- Prokleta bila ti i tej tvoj dogački jezik, dokši od kravjega repa! Ž nem bi si mogla muje steravati, dok ti sedajo na zadnico!

- Potri te Petrina Čordašev, koji te je na sakakvo! ... Jel se ne

boš nigdar opametila i istino povedala?

- Što bi rekел да се ти moreš tak zdigati, a ne te ni videti zađ plota?

- Sebe, kolno sforo, ne vidiš, ti lampača jena, na koje so ovešenu i soknje i pocoknjene!

- Ti se imаш kaj mene špotati, mandala Mičetinska! Ne veli se zabadav Cincilinci - Mičetinci, nit zvona, nit gospona, nit frajle, nit gospe!

- Da bi te strejla Boža munola vu to čelenko, so zesmodila, da se ne bi pred ovem svetom odveč durila!

- Naj tebe mone! Ne bi bila za drugo, mandala Mičetinska! Sto te je se, dok si bila za kaj, prek svoji rok premetal?!

- Jako ti si nora i brezobrazna! A tebe so financi, štandari natepali po gmajnjaj, šopaj i med forkov!

- Prasica jena, zmišlaš se, samo kak bi me osramotila!

- To ti je milo za drago! Zdošla si se i više te nišče neče! Za se si prestarala!

- Kaj?! Što mi to poveda? Osošeno lozo nišče ni pogledati neče, mandala Mičetinska!

- Kakova si sad, takova si vu mladoste bila! Ondar i sad, navek razvešena, z velike čobaj, na koje bi bilo moći i sira trdaka sošiti! Što bi takvo štel, grdbo nad grdobaj, soknje na bote, a mesa ni za jeden obrok! Takvo kokovačo, koja je čoveku podela tođe dete, a on ne videl dale od svojega nosa!

- I ti imаш kaj nabadati, a seti se za svojo mladost i korvarije! Samo tvoja plitva pamet more takvoga kaj zamisliti i povedati!

- Soseda, glavno da ja nesem mandala Mičetinska, kak ti!

- Je, je, z lepem se fališ!

- Kak i ti!

- Nesem ja prva pričela! Za jezik si me povlekla! Zato ti jesem dala i takvoga odgovora! Kaj si iskala, to si dobila! ...

MINA KRALJ PIŠE SEM ZADAČE

Više od pol razreda, nas dečkov, nigdar ne na vreme napisalo domače zadače z različiti predmetov: hrvackoga, matematike, prirodopisa, povesti, zemljopisa. Kak i bi, jel smo preveč vremena potrošili na bezjačenje, najmenje za vučenje i školu. Negdar so nam pregledali uradke, negdar neso, kak je kojega dneva bilo raspoloženje nastavnjikov. Sačuvaj Bože ne napisati zadaču z nekojega predmeta! Oviselo je o samomu nastavnjiku. Vu te naše mukaj puno nam je pomogel Kralj Mina, koji je znal pisati više od deset rukopisov. On je za nas lenčine dospel napisati zadače, za nepunu vuru, pred nastavu. Nekoji put je tak napisal, da vlastitu zadaču nesmo bili vu stanju prečitati, a kam li razmeti sadržaje. Vu matematiki, fiziki bile so brojke, koje so bile jasneše, al vu rvackem, povesti, zemljopisu, tu je bilo drugač. Mina se je žuril i sam ne, puno put, razmel kaj prepisava, pak je nekojega pojma potpuno iskrivel i da viš smeja na satu, dok smo takve gluparije čitali! Bilo je najvažne imati zadačo, zvleči ž nje dvojko, a kaj so se smejali, zarad napisani bedarij, to je bilo nekaj sporedno! Mina za svoj "posel" dobil je, negdar, nekaj, više put pluske, bil zritan kaj je prosil plaču. Do drugoga dneva pozabil je ono od čera i pak nastavil isto delati. Za sladoled, kod Nafija, pisal je nekojema od nas celi tijen domaće zadače. Sečam se jenoga pondeljka, kojega smo se vrnoli z doma vu školu i nas nekuliko bilo je brez zadač. Kak smo z vlakom došli rane, Mina je imal časa da napiše sem domače zadače. Toga pondeljka bil je dežuren Josip Valerija. Išek je od razreda do razreda i zatekel Minu kak za stolom piše zadače. Pobral je zadačnice i predal profesorici Eugeniji Heruc. Opisi pod naslovom "Moja vulica", bili so jenaki, samo po rukopisu različiti. Naša profesorica zapital je, onak stija, kak je to ona znala:

- A kako to, braceki, da vi svi imate iste ulice i opise?
- Je, to vam je tak, kad smo sī z iste vulice! - odgovoril je

Stanko Bajšić.

Sē nas je na to pogledala i prstekom dotikavajući vlasuljku, smejuč se, prešla prek sega. I taj sastavek mi je donel dvojčicu, al ne bila jedinica, koju bi jako teško ispravil. Mina nas je i dalje zvlačil. Mi smo, zafaljujuč njemu sakak preađali (negdar dobro, negdar loše). Bilo je plusek, špota, batin. Fala Bogu da je imal ko našu lenost pomagati i zvlačiti z najgorjega!

KRKAJ NAFI!

Čem došli v Đurđevec, iskali smo i nekaj slajše za naš život. Nesmo trebali dugo iskati, jel so brača Pajazitović, vu tem pogledu, imali sē za nas vun Đurđevca. Štefek i ja mam se našli vu njeovi slastičarnici, poprek od cirkve sv. Jurja, na zapad.

- Izvoljite, dečki! - bile so reči Nafija.

- Daj nam najboršega sladoleda kaj imaš! Krkaj na vrj, da čem više stane!

- Mam bo! Izvoljite, dečki!

Štefek i ja nesmo prav ni vu ruke prijeli sladoleda, vreč so bili pojedeni z jočima. Ruke so nam, spram sladoledov, pomanole vu jenem ipu. Tak nam je pasal zden, sladek, mirisliv. Naši ga jeziki polizali vu ipu. Sel nam je vu želudec kak najborši dar, kojega smo mogli taj čas od nekoga prijeti. Vu našoj, dečjoj duši, ostavil je sladkočom najborše. Osečali smo se kak vu raju. Jeden za drugem sladoled je išel slatkeši, fineši i poželneši.

- Krkaj Nafi, krkaj! - za sakem pojtem sladoledom vu slast smo povikali.

Nafi nas je opslužival, veselil se tomu, kad iste z tulikom slastjom jemo. Naša pectodinarka stalno se zmenšavala. Ne nam je bilo žal. To, kaj smo doživelji z telom i dušom, saki put se, vu životu, na takov način nemre doživeti, ni pozabiti! Prav nesmo mogli ni odenoti od tuliki sladoledov.

- Izvoljite sesti, dečki! - rekел je Nafi prezadovoljen.

Nesmo sedali, vreč stali, da čem više vu nas stane sladoleda. I sad mi je, nakon tuliko let, pred jočima čokoladen, jagodov, vanilin sladoled. Sa ta slast želucu i duši godi, da se vu tulikoj blagosti osečanja našla, doživila nekaj, kaj se nemre navek dogoditi i ponoviti! Makar nesmo imali umerenost, al nam ne naškodel ni vu jenem pogledu. Sakojega od nas čuval je njegov Andel Čuvar. Fala mu, jel mi smo, taj put, itak, bili samo deca, pred kojom je bil neizvesten put, koji nas je "odnel" sakojega na svoju stran!

RAT ZMED RAZREDOV

Na mestu sadašnjega Doma zdravja, vu Đurđevcu, bila je stara zgrada naše sedmoletke (prizemnica). Kak nas je bilo dosti, podelili so nas vu dva razreda. Zmed nas muškejov navek so se događale prepirke, svađe, mlatnjave, sē i sakaj. Jenoga dneva, makar, za ondar, ne bilo prosvedov, itak se nastavniki neso pojavili na nastavi. To je došlo kak naručeno! Zabadav redari bili vu razrede i popisovali prestupnike. Znali smo da od sega toga ne bu nikaj. Te njeove popisnice smo ščerepali i itili. Najprvle je pričelo remečenje reda i mira. Jeni so druge otpirali vrata na razrede, nalukavali se, bleščili, pokaživali roge, spuljivali riti i klopili se po njema. Ne prešlo brez nasilnoga otpiranja vrat. Saki razred je svoja vrata potpiral. Ne puščal nikoga vnuter. Došlo je do puštanja, trganja kvak, osadivanja vrat z trncov. "Rat" se zauktaval. Jeni druge po vrate risali sakake jopce. Redari sružavaj imali pune ruke posla. Ni to ne bilo dosti. Nastalo je navlačenje za ruke i noge. Ni to ne bilo brez svojega cilja. "Jakovje" se štele, na takov način, dopasti lepše dekličkaj: Marici Posavčevoj, Emiliji Matanović, Andelki Bulin. Potle je na red došlo najgorje, a to je pluvanje. Kak so koji otpri vrata, spram njeov je letel pluvaček za pluvačkom. Itak, saki pluvaček ne pogadal pravo mesto, druge pluvače, neg se zastavljal na priprte vrate. Za sakojega "primirja" redari so delali svojega posla: brisali vrata, spirali, da ne bi spaščali. I kak takvi bili so prilika račkaše, da je popljujo po obraze, rukaj, pleče. Zaplavljana vrata neso smela dočekati nastavnike, pogotovo ne strogeše. Njeov smo se preveč bojali, jel so nas za saki prestup kažnavali. Nadnašanje vu pluvanju ne nikak prestajalo, vreč se pojačaval. Niko se ne nadejal, da bu, pred kraj sata, došla nastavnica Iskrlica i to z Dnevnikom vu rukaj. Na to je znagla z susednoga razreda dobežal Ivina Posavčev. Plunol je debeloga pluvačka, koji je nastavnici Iskrici doletel na jeno steklo naočalji i nezgodno ostal viseti. Ona se zastala. Ni ovak ne prav

vidla, a jošče je dobila račkovu zavesu. To, kaj se je dogodilo, išlo je, nekak, nam vu korist. Naš razred je sad postal jakši, jel takvoga kaj ni jenomu nam se ne dogodilo. Ak doje do krivice, ona bu na onem razredu, jel je njeov učenik takvoga kaj napravil. Gđa Iskra najemput se zacrlenela i zastala. Ivina je pobegel vu svoj razred, kajda so ga sē vile odnele sebom. Vrata njegovga razreda zalupom so se zaprla, kajda i neso bila otprta. Nastavnica ni ne došla vu razred na sat, vreč je otišla k upravitelju, Stjepanu Švedeku. Eto ti njeov vu naš razred! Pričelo je spitavanje. Upravitelj Švedek održal je moralne predeke, grozil se, da bu počinitelj dobil ukora, zletel z škole, kaj je napravil takvoga kaj nedoličnoga. Spitaval nas jenoga po jenoga, al brez rezultata. Nesmo šteli priznati i odati bilo koga. Kakov je to, za ondar, bil negativizem i isto takva solidarnost?! Ni vu onem razredu neso doznali za pravoga krivca. Sī so se držali da ne znajo nikaj, neso vidli kikoga. To je "nešče" vun škole napravil. Sreča je i vu tem kaj je, inače, nastavnica Iskrica bila dobra, blaga osoba. Prek sega je prešla, na brzo te naše svinjarije pozabila. Od razrednika, Josipa Valerije, osim špota, dobili nekuliko šibički prek riti, veliku zagrožnju, da bumo škole "leteli" kak pustaije. Ostalo je na zavdavanju straja. Da so nas sterali škole, nekoji ne bi imali komu predavati, a od čubakov ne moći živeti! To nas je, donekleč, navčilo pameti. Više nesmo zmed razredov vodili rata na takov način, vu kojem bi mogel i koji "poginoti" (zleteti z škole). Potle sega toga, Ivina je živel vu velike straje. Bojal se da ga naknadno neko ne prepove. Dosti se je smiril, kak i mi ostali. Vu više prilik, kad se našel z nam upravitelj Švedek, navek je pripomenol to kaj se je dogodilo z nastavnicom Iskricom.

- Ak se takvoga kaj ponovi, više ne bu prešlo samo tak, brez krivca.

Njegvejov reči smo se bojali i neso naše budalaštine došle do vekšega izražaja.

GRUDANJE VU PARKU

Te zime snega je bilo preveč. Nam deci to je donelo radosti na snegu i ledu. Nesmo kak odrasli bučili, kaj je tuliko zapal, kuliko je. Morali so ga odmetati, razmetati, mekivati, jel je zadeval na sakojem koraku i donosil neprilike. Naše želje so bile da jošče napada, pokrije saku vulicu, polja, kučne krove. Ak ga preveč napada, ne bu, morti, nastave, a mi sa strane, vu đurđevečki sedmoletki, bumo mogli otiti na tijen dana doma. Vu ono vreme ne bilo preveč skij i sanki. To so samo nekoji imali kupovne, il napravljene. Mogli smo do mile volje delati snegoviče, snežne kule, kučice, grudati se, dok ne preveč zeblo za gole prste i ruke.

Jenoga predpolneva, pred samu nastavu, Mirko Krupski, naš prijatelj z Kloštra, predložil je da se grudamo. Ne nam to trebal tri put reči. Jedvaj smo to dočekali.

- Al, Mirkec, ti imaš očalje i mogel bi vu nje dobiti! - rekел sem mu prvlje samoga grudanja.

- Naj, dečec, o tomu tak pripovedati! - nasmejal se, pomalko pocprdno. - Ti nesi sposoben da mene pogodiš!

- Dobro, dobro, al zapamti kaj sem ti rekел, da ne buš nekoga potle krivel!

- Ja to ne bum Želkec i Štefek!

Delil nas je samo zid cirkvene ograde. Štefek i ja smo bili znutra ograde, a Mirko i Mile Vukorepa iza ograde, bliže školi. Odmeknoli smo se na nekuliko korakov jeni od drugejov, da ne bumo preveč blizo. Sakoja stran je napravila po deset grud (menši i vekši). Brojil se sakoji pogodek od nog do glave. Ona stran, koja više pogodi, pobeduje vu grudanju i borša je. Mirko je samo mislil na pobedu i saki od nas je to štel ostvariti. No, o jenem je najmenje vodil brigu, a to so njegve očalje z stekle. Štefek, koji je bil kod njega, dobro mu je rekел:

- Mirko naj se igrati! Zemi očalje dole i ondar se grudaj!

- Štefek, kaj buš ti meni gospodari! Dok te ja pogodim vu jezik, ondar buš menje meni pripovedal!

Na to smo sī začkomeli, pričeli sē jakše i jakše pošiljati zgotovljene gruđve na suprotnu stran. Ne bilo preveč pogotkov, jel so se gruđve do cilja, zapinjuč vu kostanjeve grane, rastepale. Ja sem jenu trdešu i dobro stiskanu vuputil velikom brzinom spram Mirkove glave. Čul sem samo da je puklo. Točno sem pogodil naočalje, koje so ž njegve glave odletele. Jeno stekleno joko sem mu, taj put, zbil vun okvira i odletelo je vu sneg. Mirko je ostal stati i nemočno gledeti.

- Kaj si mi napravil Željko?

- To ti i treba, mulec jeden! - lutito mu je doviknol Štefek. - A kaj buš pred mamom rekel?

Vupozorili smo druškana, a ne nas štel poslunoti.

- Nek si dobil! To ti i treba! ne buš se tu pred nam tuliko kostrušil! Lepo ti je rečeno da deneš očalje dole, a ti nesi slušal! Mogel si oslepeti, da ti se je zabilna vu joko rastreščevina! Bum ti mami rekel, da si sam tomu kriv!

Prestali smo se grudati. Nastojali smo mu pomoći. Nakon dosti vremena sam je našel očaljno steklo. Z dosti muke nazaj smo ga deli vu okvir očalji. Mam je Mirku leže bilo gledeti i osečati se .

- Štefek, naj to mami reči!

- Sad naj reči, jel Mirkec?! Do vezda si nas zaje....., a sad si postal dober kak kruvek! Jel te to navčilo pameti?

- Željko, nesem mislil da si takov gruđvaš!

- Je, nego kaj, moj Mirkec. Ne on mači kašelj! Trebal te je pogoditi vu tutanju, tvoju šašavu pamet!

- Naj Štefek tak pripovedati! Kakov si ti to drug?

- Sad veliš drug, dok ti je prigazilo pete? Bojiš se mame, pluski, špota. Toga te je straj, a mama ti je rekla kak se moraš ponašati!

- Ti si Štefek izdajica!

- Nego kaj, Mirkec? Izdal bum tvoju bedastoču, vu koju si nas sē del! Kaj bi ti koga slušal! Ti si od sejov najpametneši, a ovakvu bedastoču doživeš!

- Štefek, toga se od tebe nesem nadejal!

- I jošče mi to pripovedaš? Kaj bi Mirkec Krupskov nekoga poslušal i pridržaval se nečiji savetov? A dok vu drek opane, nek, ondar, sī toga srama vlečemo i nušimo!

- Štefek, preveč si zloben i zato tak pripovedaš!

- Nesem i nesem! Najrajši bi te plusnol, za sē to kaj si nam svojem ponašanjem priskrbel! Ne te sram za napravljen? Da si zgubil joko, oslepel, ko bi bil kriv? Sī bi mi spaštali tvoje gluposti i bedastu pamet! Ovak, sē ti je ostalo celo: joko, očalje! I sad buš nas krivel, najmenje krive za to?! Kaj si iskal, to si dobil i šlus! Prešlo je vu najboršem redu, kak i nesi zaslužil! Borše da čkomiš, da ne pisneš! Mogel si oslepeti i postati lazar! Mesto da si zafalen, potežeš nevolju za rep, jel te ne prav munola i dala ti kaj te ide! Svoju krivicu očeš na naša pleča svaljiti i tak se zvleči. More te biti sram pred sebom i nam! Mile, poveč mu nekaj i ti, naj samo gledeš i čkometi!

- Je, je, istinu ti Štefek veli! - zamuckujuč vu govoru požuril se i Mile reči svoje. - Čkomi, sē je dobro prešlo! Zafalji Bogu da nesi ostal brez joka! Leko-bi bilo za potrte naočalje, al za joko, to te ja, Mirkec, pitam?

- Imaš prav! - jako je žmeko ove reči Mirko zgovoril pogoden sejov stran. - Priznam, ja sem semu kriv!

- Ti priznaš, a nas na sakakvo zaje.....!

- Najte, dečki, čkomite o tomu! Niko ne treba znati kaj se dogodilo! Najte reči ni seki Tomislavi, jel bu mami rekla!

- Ak tata Mato dozna?

- Ni njemu ne treba nikaj reči!

Potle sega toga smo otišli na nastavu. Na satu fiskulture, zmed ostalog, bilo je grudanje. Mi se nesmo grudali, vreč po strani stali i gledeli. Primetil je to nastavnik fiskulture J. Valerija.

- A kaj vi dečki čekate?

- Bole nas glave i ne nam do grudanja!

Poveroval je i ostavil nas na miru. Mirko mi je potle nastave stija povedal:

- Željko, jesи me vraže pogodil! To si nesem mislil. Pravi si gađaš, nemre se poreči! - nekak raspoloženo je govoril.

- Dobro da si se vu to uveril! Sa je sreča da se ne steklo rasprščalo i povredilo ti joko! Imal si sreču!

- I ja velim! - bile so Mirkove reči.

On se ne srdil, više je doživel straja. I na dalje smo bili dobri i pravi prijatelji, al vu semu oprezneši.

BRACEK, TI TO NISI NAUČIO!

Jedina višeše školuvaneša bila je profesorica Eugenija Heruc. Za nju so pripovedali da je z ugledneše i bogateše porodice plemenitašov. Onak slabačka jedvaj se čula svojem glasekom od katedre do zađnje klupe. Nosila je večito periku i zgledala kak bracika. Ta joj je perika dovađala do pol čela vu poluloknu zafrknjena, inače žučkastocrlenkaste boje. Istu je na čelu dotikala z prstoke, al so se vidli malo nagubani, pripadajuč starešoj osobi. Nosila je na sebi aljiničku odebrani boji, koje so dobro pasale telu i obrazu. Predavala nam je rvacki jezik i vu tem predmetu bila jako stroga. Kod nje je trebalo sē znati. Saku sitnicu je vagala, da bi konačno dala ocenu. Pogotovo je njeina strogoča bila vu gramatiki, pravopisu, a kniževnost ne zemivala preveč za konačnu ocenu. Kak smo mi vu dosti velikomu razredu bili preglasni, puno put se zabrbrali, dosti je bilo da nesi čul njeino pitanje, a kak bi, ondar, znal odgovora?! Eto ti jedinice, koju je zapisala mikroskopski malu, jako žmeku za ispraviti vu pozitivnu ocenu! Dok smo analizerali rečenicu vu razredu je vladal tajec. Pitali smo se vu sebi:

- Koji bu došel na red, jel prethodnik ne dal pravoga odgovora?

Prav da vam velim, iskala je dlaku vu jajcetu, koju, zaprav, ne bilo moći najti!

- Bracek, reci mi to i to!

Leko je bilo Braceku, ak je znal i mogel na pitanje odgovoriti. Teško si ga Braceku, dok ne išlo, kak si je to profesorica zamislila! Preveč je profesorski spitavala nas z sela, koji nit smo mogli to znati, nit nam je ko od naši bil vu stanju ikaj takvoga pomoći. Profesorici je bilo najleže povedati:

- Bracek, sjedni si, evo ti jedinica!

Al, kak tu jedinicu ispraviti? Išli smo potle nastave popolne,

k njoj, na stan i tu ispravljali jedinice., Za to vreme je profesorica na stolu imala vekericu, koja se čula preveč glasno svojem tikitakanjem, al ne i ne išel odgovor! Merila nam je vreme odgovarjanja i za sakojega je bilo drugačeše. Ni danes ne znam, za kaj je ona sē to tak delala? Rezultati so se preveč sporo pomikavali naprv. Dok je spitavala, tuliko se nabrakekala, da se pitam, kak ju od sega toga ne zbolel i ostavil jezik?! Potle sake jedinice ne se niko mogel nadejati nekakvoj velikoj oceni. Sakojega odgovora je “vagala”, ne znam z kakovom vagom i biležila z nepoznate znake. Više od trifitalja vure mučenja ceđenja, jedvaj mi je napisala vu karerani notezek itvalnu dvojčicu, da se čudim kak je mogla, tak mala preživeti svojem životom, ostati donekleč živa živcata?! Ta dvojčica sličila je najvekšoj sirotici, zoblikuvana na takov način, da se od svoje jadnosti mogla preladeti, vu toj preladi oboleti, biti na smrtne mukaj, z malo nade za preživeti i ostati na životu! Mala glavička, kakvu je imala, bila je tuliko mledna, da ne bila sto posto napisana osovce, zrušila bi se sama od sebe, od sē te itvalnosti i žalosti. Kak sem vu to vreme imal joči sokolove, moral sem iste dobro napeti, da bi ju videl, vu sī njeini zbilji i spodobi. Sreča da više nema jedinice! Bila je vekša od jablana, kojega sem igdar videl rasti. Jošče i danes čujem tikitakanje profesoričine vekerice, koja mi je preveč brzo otkucavala vreme nadajanja za ispravljanje negativne ocene. Ne daj Bože da je i nju Bogeck tak spitaval, nuz svoju vekericu, dok je pred njega došla, kak smo mi morali pred njom odgovarjati ž njeinoga predmeta!

NASTAVNIK MIRKO VEDRIŠ

Ni z jenem nam ne nastavnikom bilo lepo, kak Mirkom Vedrišom z Gorni vrtov Đurđevca. Sam po sebi, brez moje loše namere, bil je simpatična karikatura od čoveka. Mali rastom, na žalost puklav od rane mladosti, navek je nekaj na šalen način spripovedal. Znal nas je nasmejati do suz. To je bil razlog da smo ga imali rad. Ž njem smo mogli slobodno razgovarjati o semu i sačemu. Povest, koju je predaval i tumačil, kajda se pred nam događala, a mi vu njoj sudeluvali, na ovaj, ili onaj način. Ne vu toj povesti nikaj bilo suvoparno, dosadno i nerazumlivo. Glavni događaji, njeini vinovniki, bili so tuliko približeni, da smo se vu semu tomu naađali, delili sudbinu njeov i sakojega pojedinačno. Ov je ovoga zaskočil tak, ov onoga onak, a sē vu semu je zišlo, skoro, po naše željaj, z malko preinake, kak to povest oče imati vu svoje događaje. Mi smo bili ovi, oni, samo kaj nesmo imali na glavaj krune, a vu rukaj žezla i mača. Za carice, care smo bili jošče premali, nedorasli, da se ž njema skupa najemo na iste dvore, vu odajaj, kak pravi kralji i kraljeviči.

- I vi bote tak, al dok doje vaše vreme za to! - znal je tak reči, da smo poveruvali, želni čekali to vreme, događaje i dneve.

- Ko nemre dočekati, naj sejnja, sē mu se bo sponilo po žeje i navade!

Tak nas je uspel sē uveriti, da smo mislili, kak nam i ne mesto vu obične školske klupaj, neg dvorce, nekojem kralevstvu, o kojem je taj put bilo reč. Znal je dodati šalno:

- Ta, neso oni nikaj od nas borši, vredneši, da mi takvoga kaj ne bi mogli obnašati! Je, je, samo je pitajnje, jel bomo mi posrečili, pozvani na to gozbo, obziroma da je tam tak i tak?!

Znal je sakojega krajla i krajlicu, dvorjane slikovito ocrtati, da nam ne to gradivo zavdavalо nikakvu posebnu žmekoču. Morem reči da nas je na takov način vučenja povesti potakel, da se kak glumci

iste vu njoj naađamo i o soj problematiki toga vremena razglabamo na najobičneši način. Saki takov dogadaj vlezel je vu nas, ne pod "moraš", nego pod očeš i sakojega nas je zaokupil, da smo se razgovarjali, kak te značajne povesne ličnosti toga vremena, "nadigali" problematiko, do te razine, da je ista najbedastešemu morala biti razumliva. Sī ti događaji tak so nas zaokupili, da ne trebalo o semu tomu posebno vučiti, jel se je prvem njegovem izlaganjem moglo se zapamtiti od reči do reči. O nas je z tem zaintereseral, potakel na razmišlajne, da ni najnezainteresaneši, za povest, na se to ne mogel ostati do kraja ravnodušen. Dok je osetil da nekaj neje, kak si je to zamislil i postavil, stal je, spripovedal nekakvu šalu, koja bi nam nanovo podigla pažnju, da idemo naprv, očemo čuti i doživeti se do kraja krajcatoga! Pred drugema je imal tu prednost, jel je na naše obraze čital, kuliko to gradivo pratimo, znamo na satu. Taj i takov je sat prešel, da nesmo osetili nikakvoga napora vu njemu. Za onda je bil vu ovem vremenu svoje poglede i celokupnom nastavom. Jemput je rekел:

- Vidim, znam, da vi gledite mojo puklo i pitate se, kak je do jne došlo?

O sebi, svojemu životu ne nikaj štel zatajiti pred nam.

- Se vam bom povedal, kak se je to dogodilo! Bil sem mali, враžiček, kak ste nekoji od vas! Se me je zanimalo i sakam sem dospel! A kak so se deca i vu moje vreme igrala strelicaj, jeden me ž njom pogodil vu guzico, a ja opal z dreva, potrl se, dobil ovo puklo!

Tak oduševlena pozval nas je na svojo mekoto (Gorna vrta), koja je bila zasejana šenicom. Skoristel je priliku na svoj način i z nam dobrovolce z povesti pun toga ponovil. Da ne bi preveč zamarjal, pozval nas je da po šenice poberemo, kaj med njo ne spada. Mi smo ju opleli, da med njon ne bilo ničesa, kaj med njo ne spada. Za to pofčinjeno počatil nas je z fine prkače, koje smo pojeli z tekom. Malo smo odenoli, a on je nekoje lekcije povesti z nam ponovil vu običnem razgovoru. Točno je "odvagnol" kuliko znamo celo gradivo. Pred kraj godine (školske), vu prisutnosti upravitelja Švedeka, zaprav, smo popevali navučenu povest. Naš povesničar rasel je od zadovolstva, dok se je trebalo dokazati i pokazati vu znajnju. Ni upravitel ne mogel ostati na to pokazano ravnodušen. Tom prilikom je pred sema

povedal:

- Tak bi trebali i druga gradiva znati, kak znate povest!
Čestitam vam i vašemu nastavniku!

Vu taj čas je zazvonelo za kraj sata, a mi zapleskali na čestitke vupravitelju i našemu nastavniku. Vupravitel je otisel, a mi se okupili oko nastavnika kak piščoki okre kvočke. Dotikali smo njegve raširjene ruke i ž njem delili radost. Ne mi bilo sejeno dok sem vu njegve jočimaj videl suze, koje neso značile plač, žaluvajne, nego radost, koja ne imala kraja. Malo da nesem zaplakal od sreće, koja me podseča na velikoga čoveka i njegovu dobrotu sem jenako podeljenu.

KOD MAJKICE PUŠKAŠINE

Potle nastave znali smo se najti vu dvoru majkice Puškašine. Štefek, Mirko i ja imali smo tenesicu. Majkičin dvor je bil raven i pogoden za "nabijanje" (napucavanje z loptom). Velika lesa, na škednju, pružala nam priliku, kak gol i vu nju smo stalno "pucali" (šikali tenesicu) z obute i bose nogaj. Naša je sreča bila da ne majkica Puškašina dobro čula i sē vidla. Dok je nekoji od nas branil (bil pred lesom), dvojica so najakše "pucala". Golman ne uspel ni saku petu loptu zastaviti, prijeti. Ostale so pogodile lesu. Brvenje je brnelo. Dober del popoldneva lesa je "trpela" silne treskancije. Ne čudo da so se njeine vuske deščičke odvajale od osnove i perile. Mirkova mama i tata so naše nogometanje čuli, vidli, vu nekuliko navratov vupozoravali, da tak ne delamo. Toga vupozorenja mali del vremena držali smo se. Od deče neobuzdanosti, nabrzo ga pozabili i nastavili po svoje. Zaprav, to nogometanje vu troje bilo je napucavanje na "gol". Sako je štel pokazati kak more z nogom vudriti tenesicu i zabiti gola. Od trde tenesice bolele nas noge, pekle, žarile. Palci na njema so klimantali otečeni i stučeni. Ne bilo odustajanja, jel je takva prilika samo negdar za skoristeti. Ni naši obrazi neso borše prešli. Znala je tenesica doleteti dok smo se je najmenje nadejali. Štefek je z malo bližešega "pukel" i Mirka potrefil. Mirko je legel na zemlj, zajafknol i z obedve ruke prijel bolno mesto. Lice mu je pobledelo. Na čelu se videl znoj, kak graški, od velike boli.

- Uf, uf, kak boli! - jafkal je Mirko. - Samo da ne čuje mama, jel bi to bil kraj našemu nogometu!

Nakon frtalj vure se pridigel, spružil, vu mestu razgibnol.

- Štefek, nesi me trebal baš tu pogoditi! Došel si preveč blizo!
- jadal se Mirko, . Vraže me zbolelo! Videl sem zvezde na nebu!

- Pak, Mirko, nesem te štel pogoditi! Štel sem vu kut lese

poslati loptu! Kaj ne ona tam otišla, pitaj nju!

- Sad mi se rugaš, Štefek?!

- Eto, viš Mirka, kaj pripoveda? Sē se dogodilo nenadejano!

Ko bi rekel da te bu na tem mestu loptica vudrila?

- Šuti, šuti, Štefek, ide mama! Naj joj nikaj reči!

- Kak ide dečki? - pitala je.

- Odlično, odlično! - vu jeden glas smo "zacvrkutali".

- Tak je! Vidim da ste veseli i raspoloženi! Igrajte dalje, ali pazite da se ne povredite!

- Pazimo, pazimo! - pak smo "otpopevali" svoje.

Vrnola se nazaj vu ižu. Više ni lesa ne bila slična sebi. Da je mogla pripovedati, zasigurno bi povedala kak ju boli saki njein "kotrig" na telu. Visele so otporjene i rasperjane deščičke. Čavli z glavicaj pičali vun deščički. Pravo je čudo da se ne predrla tenesica i ostala viseti. I čerep škedenja, nad lesom, stal je najero. Dobro da nikomu ne opal na glavu. Vu otečene nogaj nam je drmelo. Bolni žmarci so išli po njema. Splatili so cipeli od prašine i vudarcov. Sē nas je bolelo, al nesmo jafkali. Ovakov užitek imal je svoju cenu. Jedvaj smo za sebom vlekli zmučene noge. Na zađnje se pojavila majkica Puškašina smejom na obraze. Ne joj bilo žal, kaj smo lesu škedenja prav "zbobentali"!

NACEK HORVAT - GANGA

Z nam je vu sedmolektu išel Nacek Horvat - Ganga, suvonjav i visok dečec. Navek je na glavi nosil francusku kapu. Bil je, inače, tij, al je z debelem glasom mrmral za sakaj, kaj mu se ne dopadalo. Imal je navadu govoriti:

- Dečec, boš videl kaj bo! Naj se odveč javlati! Bodи tijo, jel ne bo dobro! Ovi so ti (mislil je na nekoje nastavnike) mam za vratom i eto vraga!

Preveč ga zanimale crtarije. Vu tem je prav vžival. Čem se malo domogel krede, ne mogel miruvati. Nekak ga, vu toj njegvi dobi, preveč zaokupljali kauboji z velike škriljake. Znal je za kratko vreme, na sakem pogodnem mestu, nacrtati i priličiti one z filmov. Ploču, vu razredu, zнал je spuniti z crtarijaj. Ne bila retkost da se taj njegov kauboj naje nacrtan na nečiji ogradi, steni, vrate, stupu, na zemlji. Tuliko je vu te crtarijaj vžival, da ni jenoga dneva ne mogel biti brež njejov. Kak je naš razred bil vu blizini stana profesorice Eugenije Heruc i njeina vrata neso ostala pošteđena. Pred samu nastavu, ranecko, na vrate je narisal velikoga kauboja z maramom okre vrata. Mi nesmo ni slutili kakva je bila njegva nakana z tem kaubojom. Nacrtal ga je zato, da bi imal kam šestarom gađati, koji je imal dosti veliku iglu za zabadanje.

- Hoj, starina moj! Odmekni se nekuliko korakov! Probaj ga pogoditi vu čelo kak ja!

Takvo kaj nam je pasalo, a pogotovo gađanje šestarom. Niko se od nas ne nadejal da je profesorica Eugenija Heruc toga ranja jošće doma. Inače je saki den išla k ranoj meši vu cirkvu. Vu tu dob mi smo, barem, pol vure rane došli na nastavu. Z Nacekovem šestarom nastalo je pravo nadnašanje vu pogađanju, al je provzročilo lupanje po vrate. To je, valda, čula profesorica. Po svojem običaju, polako, staloženo, pričela otklučavati i otpirati zvunešnja vrata stana. Vu taj čas, dok se

je profesorica pokazala na poceku otparti vrat, Nacek je itil šestara, da bi ž njem pogodil kauboja. Na sreču, šestar je nuz profesoričinu glavu odletel i zabil se vu zid kujinje. Sī smo se zastali i kak dreveni gledeli profesoricu. Naceku je zastal daj. Ne se mogel snajti.

- Braceki, što vi to radite?

Nesmo mogli otpovedati. A kaj reči? Ona je i sama vidla kaj delamo.

- Oprostite, nesem štel, dogodilo se! - Nacek je mucajuč zgovarjal, bled kak stena. Menši od makovoga zrna prosil je profesoricu za oproščenje i na sakakvo se spričaval.

- El viš, Naci, kaj se je moglo dogoditi? - sī smo vu jeden glas rekli. - Da ne bilo toga tvojega kauboja, mi ne bi itali šestara vu vrata!

Nacek je ostal sam, joči vu joči z profesoricom.

- Bracek, bracek! - nekuliko put je ponovila profesorica i malko otišla vu školsko dvorišče. To je skoristil Naci, otišel vu kujinju, z zida zvadil zapičenoga šestara i kapom francuskinjom obrisal kauboja na vrate. Dok se vrnola profesorica, sē je bilo po starem. Samo je rekla:

- Braceki, idite na nastavu, a za odmora igrajte se vani!

Te utešne reči najborše je dočekal Nacek i tak se zvlekel z nezgodnosti. Više nam ne bilo na misli igrati se pred profesoričinemi vrate. Takva nam je igra za duže vreme zabegla. No, itak, na satu rvackoga jezika, Nacek je dobil za analizu slični rečenicu: "Velik kauboj je zacrtan na vratima". Sreča je bila, da je više znal, neg ne i za odgovor je dobil pozitivnu ocenu. Da ne znal, zasigurno bi dobil malu, itvalnu jedinicu, al bi bila preveč velika za ispravljanje. No, Nacek se ne odrekel crtanja kaubojoov, al je pazil da to bu tam, gde nikomu ne zadeva.

NAMIGAVANJE

Vu razredu smo skupa sedeli Ivan Stanešić i ja. Taj put ruski nam je predavala Berta Trunkl, prelepa nastavnica, vu koju smo se sī zagledeli. Ivan mi je pripovedal, da njegov stareši brat nekaj z nastavnicom "muti". To i jesem i nesem do kraja razmel. Gledel sem ju preveč napadno, kaj i nesem smel ti let. Dok ja tak nju gledel, Ivan me je znenada bocnol z rukom pod rebra i povedal:

- Boš videl da bom ja njoj namegnol. Ne bo mi nikaj fčinila!
- Točno je tak bilo.
- Z kojem očeš jokom da namegnem?
- Z kojem ti najborše paše - odgovoril mu.

Ivan se nasmejal svoje široke obraze. Najprvle z levem, a po tem i z desnem jokom namigaval nastavnici. Ona ga je pogledala, a on se prezadovoljno nasmejal.

- Viš, da sem se ufal namegnoti! To ti njoj, Želko, paše! Moj brat isto tak namigava. Bom od nje dobil bolšo oceno z ruskoga!

Vu meni je nekaj kopalo, kak to da ga ne vupozorila, il malko našpotala? Valda je tak, kak pripoveda! - mislil sem si.

- Želko, ak očeš bom ja njoj pak namegnol!
- Probaj! - rekel sem mu batrivno.

Ivina se naslonji, poravna lasi i se ponovi, kak malo prvle. Nastavnica je samo gledela. Ja sem opazil na njeine lepe vusnicaj smeja. To je z nekakvem zadovoljstvom prijela. Ivan se spram mene obrnol, vekši, barem dva put neg je bil. Pokazal mi da ima rabrosti takvoga kaj fčiniti. Na se to, kajda i meni nekakov vražiček ne dal mira. Nukal me, da se i ja na takvoga kaj odvažim. Mislil sem si, da bi moje namigavanje bilo velik korak spram nje, da tak lepa žena bar malko pokaže razmevanje za moju deču ljubav. Nesem mislil preveč daleko z tem otiti, jel sem bil za nekaj ozbilneše prezelen i nedorasel.

Lepi pogled, smej na licu, za mene, taj put, značil bi veliko orabrenje vu životu i rastenju.

- Kad more Ivan, za kaj i ja ne bi pokušal? Ivan ne nikaj lepši i pametneši od mene! Ja, vu odnosu na njega, imam rudastu kiku, koju bi si mogel sako poželeti!

Bi, ne bi?! Stalno me je to mučilo. Nesem se mogel samo tak odlučiti. Lovil me nekakov znutrešnji straj, sputaval, da napravim kaj sem nakanil.

- Želko, probaj i ti to napraviti kaj sem i ja! - nagovarjal me Ivan. - Ja nemam takve lasi kak ti. Sigurno bu tebe rajši pogledala i nasmejala ti se! Naj čekati da preje sat, jel otije z našega razreda i nesi nikaj napravil! Mam to napravi dok je jošče tu!

Po zaklučku da je i Ivan dobro prešel, odlučil sem nastavnici namegnoti, pa kam puklo, da puklo! Idem prvle z levem, a potle z desnem jokom namegnoti. Nesem ni razmel kaj to, zaprav, znači i zakaj se tak dela. Nastavnica se zacrlenela, znagla digla z stolca, došla do mene, fest me skikačila, spluskala, da so mi se obrazi žarili jeno vreme. To je napravila brez ijene reči, stija, preveč znagla. Ivan se nuz mene saj vu se skvrčil, jel je očekival slične "ljubavne" poruke. Sī so me z razreda gledeli, na to čkomeli, kak prestrašeni miši vlovljeni vu mišolovku.

- Prav ti bodi! - Ivan je potijo šepnol, dok je nastavnica otađala nazaj k stolu i pred ploču. - Ti nesi dobro namegnol, zao te je skikačila i spluskala! - bila je Ivanova primedba.

- Kaj joj je samo dospelo? - pitali smo se.

Ne mi žal za kikačenje, pluske, al ak doje jedinica z ruskoga?

- Bome, ne razmem sē to, Želko! - najtiše mi rekел Ivan. - Ovoga se nesem nadejal ni vu snu, a ti si tak prešel, kak jesi.

- Čkomi! Naj me zapitavati, jel bummo zleteli z razreda vun!

- odbrusil sem mu srdito. - Ivan, da to ti ne si napravil, ne bi ni ja!

- Al, ja nesem dobil, kak si ti dobil!

- Znam da nesi! Ja sem splatil za obedva! To me bu vučilo pameti!

- Žalim te, kaj ti se je tak dogodilo! Za ljubav se mora sakaj

pretrpeti!

Najrejši bi se rasplakal, al me je, itak, bilo sram pred celem razredom. Za me je bilo dobro, da smo o tem događaju znali nastavnica, Ivan i ja. Od taj put, više mi ne bilo na pameti namigavanje, a pogotovo ne nastavnici ...

KUPUVANJE GERME

Čem se približavali vekši svetki (cirkveni, il državni), nastavnik zemljopisa Branimir Pipinić, imal je pune ruke posla. Za kaj mu je trebalo tuliko germe, ne mi ni do danes jasno. Dučan je bil kod Plazeka. Vu ono vreme mogla se (zarad nestošice) dobiti germa, izuzetno dve (za nekoga poznatešega). Morti je nastavnik opskrbljival celu familiju z germom, a njegva žena tulike kolače morala peči za svetke, il je istu preprodaval? Ne nam to nikomu do kraja bilo jasno. Tejov dnevov bil je posebno raspoložen i govorljiv. Redar je moral širom otpri obloka do stola. Čez njega je nastavnik spluvaval pluvačke, kajda lete rakete vu svemir. Po žepe dugačkoga kaputa cilenčali mu pripravljeni želevnjaki za kupuvanje germe. Nam je to dobro došlo. Od nastave zemljopisa ne bilo nikaj, samo velika karta tek-tak obešena, rastrta prek cele ploče i prve stene razreda. Samo je viknol:

- Dolazi!

Mi smo se rivali, da saki bu čem prveši. Podelil nam je železne novce za germu i poslal nas vu dučan. Z razreda smo zišli kak rakova deca, da se ne bi primetilo. To je bilo splanerano z ciljom, čem više kupiti germe za nastavnika. On je z dekličkaj, vu razredu, ostajal sam i čekal rezultate. Ni jeden od nas se ne smel vrnoti brez germe. Mi smo, nuz put, komačec iste liznoli i pojeli. Saku je kupljenu germu odmotal, proveraval celost, il kaj od iste falji. Jaj si ga onomu, koji bi preveč pojel i tak zmešanu donel nastavniku! Sečam se da je Petrina Pavlović dosti germe oškrgljal, a to je primetil nastavnik.

- Čuj ti, mrcino, požderao si previše! Prasac, ovo malo odnesi svojima i za njihov novac da si mi donio cijelu germu!

Tak se moralo il borše da si prepal vu zemlju! Ž njem ne bilo šale. Sē so germe morale ostati jenake, brez značajneše falinge. Ivan Blažok mu je donel dosti zmrvljenu, al unuliko, kuliko je za te novce

trebalо.

- Što ti misliš, klipane, da ѡu ja ovo mrvlje uzeti? Marš, nosi to kući, a meni da si donio čitavu i netaknuto germu!

Pun stol germe je bil pred nastavnikom. Ni on se ne mogel zdržati, pak je istu jel, mljackal z jezikom. Zgoverjal se, da mu prevaranti, trgovci, ne bi podvalili staru i nedobru za pečenje kolača. Samo najpovereneši, pred kraj sata, odnašali so vu torbaj kupljenu germu na stan. I njema je zapretil:

- Da niste ni ponjušili istu, dat ѡu ja vama z ovim dugačkim ravnalom!

Od njegvoga glas podrtavali obloki, a straj zašel vu naše kosti. Dok se je zdigel z stolca, za stola, zgledal je kak visoki jablan med nam patuljke. Dugačku kiku je zmed rukeni prstov slagal na menši glavi, spram ostalog tela. Zadovoljnem smejom pokažival tejov dnevov drugačeše raspoloženje. Da je njegov bedenj na vratu imal glavu tridesetlitrenoga barila, to bi bila prava proporcija njegve osobe, a ovak je sličil kupovneše oblečenomu, vrtnomu, il polskomu strašilu. Za njega smo se, vu kupovanju germe, navžili od ljudev sakavvoga špota. Ne se ni jemput setil donesti za probu prkačeće, a kam li koju šnjitu diganoga makovnjaka, il orejnjaka. Sejeno, od tulike germe, ne imal više od dvoje dece. Ne se preveč od te silne germe raspetal. Nesmo ga merili, morti je koji centimeter zrasel vu visinu i ne mu trebalо imati lojtru za prenošenje i nametanje kolačov za trgovinu. Po đurđevečki: Naj mu bo, sejeno mu ne ta germa donela više neg i nam ostale! Itak, zgledi, povekšala je njegvu grmljavinu glasa, z kojem nas je plašil i držal vu stalnem straju ...

KOŠČURINJE

Došetal se z svoja dva sineka jablanoviti nastavnik Branimir Pipinić. Teško mu se bilo prignoti, da za ruke vodi sineke, pak je to moral z pomoču ravnjala fčiniti. Z jenu stran ravnjala bila je nastavnikova ruka, a stareši sin držal se za njegov drugi kraj, menši za ruku svojega brata.¹ To je bilo simpatično i smešo glede. Vu dugačkem kaputu, činil se kak srednje širok, al združen ormar, a nuž njega dve poljske kobiličke. Kak je to bil petek, običen delatni dnev, ne za dugo došla bu i nedelja. Znali smo da neko od Đurđevčanov pe po meso vu mesnicu. I toga dneva je nastavnik došel vu naš razred z kartom zemljopisa. Ne ju ni rastrl, vreč ostavil do ploče.

- Tko zna gdje ima dobrog mesa? - zagrmel je.

Na te njegve reči digel se Tomina Mišulinov, kajda bi ga z igлом vu rit piknol.

- Ja znam, nastavnice!

Osetil je pravi trenutek, da bu zostal z dela nastave i meknol se.

- Dođi ovamo i uzmi novac! Kupi prvorazredno meso, al pazi!

Tomina, kak Tomina, vijor po naravi, ponašanju, zel novce, nekakvu kožastu kesu, z razreda nestal, kajda ga veter odnesel. Činilo se da je na kraj sveta otišel po meso. Nema i nema Tomine! Nastavnik Pipinić, kak roda z dugačkem vratom, malo da ne z pol tela premanol čez oblok.

- Gdje je taj šmoklanac tako dugo? Otišao je, ko zna kamo.

Digal se i sedal. Vidlo se da je nervozan. Puno ne tumačil, jošče menje spitaval, kaj je sem odgovarjalo. Na brigi mu bil Tomina, al od sega više, kakvo bu donesel meso? Premikaval je kiku na sakakvo, listal po Dnevniku i Imeniku. Kajda so ga držale sē nevolje!

Pluckal je vu svoj veliki rupčec poput menše stolnice, brisal obraze, nosa, vusnice. Kad najemptyut, eto ti Tomine na vrata! Vu novinskem paperu donel zamotevinu i del na stol. To je zasmetalo nastavnika. Dok je razmotal papera, imal je i kaj videti. Z svoje dugačke prste digel je oglobanešu kost.

- Mišulinu, prasac jedan, svinjo jedna, komu si ti donio ovo koščurinje? Nosi sve ovo svojima, konju zalupani! Neka to twoji žderu, a ne ja, bitango jedna! Gubi mi se ispred očiju, gade pokvareni! To nije ni za običnoga psa, a to si donio svome nastavniku! Marš napolje! Da te više ne vidim! Ne vraćaj mi se bez prvorazrednog mesa! Pokupi to koščurinje i nosi doma, da mi ovdje na stolu ne smrdi pred nosom!

Vu sem tom straju pokupil je Tomina koščurinje, zamotal vu isti paper i otišel doma.

- Dečec, kaj te je donelo doma, a poslali smo te vu školo? - zapitala je Tominova mama.

- Naj ni pitati! Steral me nastavnik i poslal doma! Evo kaj sem doneo! To mi je mesar dal za nastavnika. Ne smem se vrnoti, ak ne donesem nekaj najboršega z mesnice!

Japa i Toma, da bi, donekleč, vgodili nastavniku, otišli so obedva k istomu mesaru. Tominov japa kupil je najborše od najboršega, vu vekšoj količini i z tem so došli vu školu. Nesporazumi so z tem bili zglađeni. Od pokud prešel je nastavnik Pipinić na velike pofale. Ne mogel odoleti prekrasne, narezane šnicle, pak je iste nadigal, nušil, zdejaval, od zadovolstva Tominu potapšal po pleče:

- E, Tomice, tako i teba! To je pravo, a ne žljundretina, koje ti je nesavjesni mesar podvalio! Takav je moj glas, a djeca se ga boje bez razloga! Sve je u najboljem redu! Vidi, vidi, kako si ti to riješio na najbolji mogući način! Hvala vam na brizi, al nemojte koščurinje baciti, dobro će doći mojem Fifiju. Vidite, kad se hoće, onda se i može! Nisam ja na tebe vikao, već na onog klipana mesara, koji ti je podvalio! Živio Mišulin! Bravo Tomislave! Zavrijedio si peticu iz pristojnjog vladanja! Ovo si učinio na najbolji način! Očekujem od tebe sve najbolje! Pljesak za Mišulina!

Svi smo zaplijeskali. Taj se plesek zrodil vu lupanje po klupaj

i z nogaj po drevenomu podu. Sē je bilo vu najboljem redu. Postal je Tomo junak dneva, faljen i slavljen. Ko bi rekel da bi se moglo znaopaka obrnati na najborše i završiti tak? Na nadolazeče sate zemlopisa Tomo je smel nastavniku Pipiniću postavlati sakakva pitajnja brez straja.

BEŽANJE Z LIKOVNOGA

Dovađal je kraj školske godine. Nikom od nas (muški) ne se dalo sedeti vu klupi i risati. Makar neso bile ocene do kraja zaklučene, nam je bilo sejeno. Peti i šesti sat likovnoga za nas se odigral na nogometnem (starem) igrališču đurđevečkoga "Graničara". Dok je nastavnik likovnoga došel vu razred, ne našel ni jenoga od nas. Od koga je čul da smo otišli na nogometno igrališče, to nesmo doznali. Netko nas je odal. Tak je znal kam treba dojti. Onak starešemu, dosti debelomu, ne se veđalo iti. Kaj je najgorše, nastavnik Martin Fuček zel je sebom Dnevnika i Imenika. Našel nas je i zatekel, da nesmo imali kam pobeći.

- A tak, begunci moji! Tu ste vi! Zamenili ste školico i kak race poitali se vu ovo mlačico! Što je kolovođa?

Neko je poviknol:

- Martin Bobovčan!

- A, jošče lepše, moj imejnjak! Sī se skopite, žabočeci moji, da vas popišem i jedinico vu Imenik zapišem!

Nafal nas po imence vu Dnevnik zapisaval i jedinice vu Imenik.

- Bote se vi kopali jošče jeno leto vu istem razredu.

Pocprdno nam se nasmejal i polako odgegal nazaj vu školo.

Ne prešlo ni pol vure, a eto ti Marice Posavčeve po nas:

- Dečeci, mam se vrnite vu školo, jel vas čeka vupravitel!

Prvo je nekak prešlo, a kak bo ovo? Sakoji se od nas ozbilneše zapital.

- Što nam kaj more? - rekел je z visokoga Ivan Bobovčan, najvekši vu razredo. - Prešel, ne prešel, tak mi je sejeno! Ja imam na čemu živeti! Moji i tak me neso nakanili, vezdaj, zapisati vu nekakvo vekšo školo!

- A kaj bum ja? - zapital sem se vu sebi, da drugi neso čuli.
- Nemam na čemu doma biti, zemljice je malo, a to ni ne materina želja.

Više od pol nas se vrnolo vu školo, a menje otišlo doma. Nesmo ni prav dospeli dojti do školskoga dvorišča, a vu njem, na naše začuđenje, skupilo se dosti roditeljov (pogotovo z Đurđevca). Štefek, Mirko i ja čem smo opazili Mirkovu mamu, mam nas je obuzel straj.

- Štefek, naj nikaj mami reči! - oglasil se Mirko bled, zelen od brig i straja.

- Kaj, naj nikaj povedati! Sad se očeš zvleči, a jeden si od organizatorov sega ovoga? Da nesi ti, ne bi ni ja bežal škole vun!

- Naj tak Štefek! Ne buš sad izdajica!

- Figuc, moj Mirkec! Sad te je straj, a malko pred tem bil si junačina nad junačinaj!

- Al, Štefek, nesem postal izdajica!

Kak smo išli potuljeni vu dvorišče škole, tak nas je dočekala Mirkova mama. Malo na smej, al srdito, rekla je:

- A tak, dečki moji! Tko bi se tomu nadao? Vi bježite s nastave, a kraj školske godine je tu! Što vi mislite? Jel se to smije? Stanite u red, da vas bolje vidimo! Druže upravitelju, evo ih, tu su!

Malo da nesmo od straja i srama prepali vu zemlju. Mirkova mama je najprvje pokazala svoju roditeljsku skrb. Stala je pred sineka, zela mu naočalje dole i pričela ga pluskati, kaj mu je glava klimantala. Upravitelj Švedek je sakojega nas dobrano za baroke (poknporte) navlekel i malko zdigel od zemlje. Bolelo nas je, al smo čkomeli i trpeli.

- Tak treba, tak treba! - nastavnik Fuček je veselo zvikaval i upraviteljove postupke odobraval. - A kaj da se je koji od vas ftopil vu one mlake? - poditil je Martineš. - Što bi za to odgovarjal neg ja, koji sem imal začnje sate likovnoga z vam nedopovedance? Jedinice ne bodo nikoga vmarile i preveč naškodele.

- Ja se bom ovesil, ak jo dobim! - z kraja kažneničkog reda oglasil se Jendrašic.

- A, tak, Palčec? - Sad se boš ovesil, a raneše nesi o semu

premišlaval? - otpovedal mu je uvredeno Martin Fuček. - O svoje nakane poveč mami i japi, a ne nam! Oni so pozvani da o tebe brigajo, a ne samo mi!

- Ne pem više vu školo od denes! - nadodal je i pokupil se doma.

- Znao bi on od mene! - rekla je Mirkova mama. - Ti Štefek, Željko i Mirko pristojniji ste, šutite, ne svađate se.

Te reči Mirkove mame malko so nas utešile. Mi, preostali, pred stareše morali smo dati reč, da se ovakvoga kaj ne bu više ponovilo. I ne je se! A kak se i bi, jel je Mirkova mama, potle sega, skoro saki den dovađala, navračala vu školu, kotrolerala kak vučimo i ponašamo se pred kraj školovanja. To nas je opametilo. Nesmo se imali čas prepustiti dečje maštarijaj i bedastočaj. Moram priznati, moremo Mirkovoj mami zafaljiti, jel ne gledela samo za dobro Mirka, vreč i sejov nas. Kuda sreća da je i prviće došla vu školu, puno toga se ne bi dogodilo, kak se je dogodilo ...

PUKANJE OSJAKA

Ne mi se išlo vu školu i ne! Nikak se prijeti ozbiljnoga vučenja.
Kaj bi se vučil!

- Noje, tak je! - rekel bi nekoji iskusneši čovek. - Pametnomu
je dosti čuti, zapamtiti! Ko je videl navčeno z knige ponovo vučiti?

'Vučenja se nesem mogel nikak ozbiljneše prijeti i tomu se
prilagoditi. Inače, pamtil sem saku sitnicu, za koje nas i jesu "lovili"
naši nastavniki. Nesem mogel za bilo kaj mozga opteršivati. Životu
stvoru, kak meni, bila je kazna sedeti vu školi, a slobodu telu i duši
sem iskal. Nesem dobival loše ocene radi neznanja. Bil sem preveč
sloboden. To ne pasalo stareše i ozbilneše nastavnike. Da vam prav
velim, neso imali volje, strpljivosti z menom se baviti. Semu tomu
pogodovala je sredina, koja ne bila za mene. Imala je sakaj vu sebi.
Tak me je na drugu stran vodila, vu neizvesnost. Bilo me volja fizički
delati. Nuz knigu sedeti mi je zavdalo velike muke. Bolelo me je
nekaj znutra. Ni sam nesem znal, kaj? Vu odgovarjanju nesem bil za
epsku širinu gradiva, pasala mi lakonika. To ne bilo dosti za puno
moji nastavnikov, kojema je njeova škola usadila takva premišljanja,
vučenja i odgovarjanja gradiva. Mama se skorom spuntala zarad
polugodišnjega Izvještaja o mojoju vučenju, vladanju. Ne mogla
dojti k sebi, kaj so o meni pisali. Ne bilo ni jene reči pofale, neg same
pokude. Puno njejov z peticaj, četvorkaj, trojkaj ne mi bilo ravno, da
me se štelo prerazmeti. Moralo se tak odigrati! Moja mama to ne
mogla prerazmeti.

- Ti moraš i moraš! - bile so njeine reči.

Čast njeini želji, delatni vrednoči, al to ne išlo skupa z menom
i za mene. Na meni so se morale ostvariti neostvarjene želje odraslejov.
Takve želje ne morajo biti i moje! Oču svoj put, odebir, vu čemu bum
sebe našel, z tem i životnu sreču!

- Sveca ti tvega, tak bu, kak oču, a ti se postavi na glavu!
Z tem je sē povedala.

- Kad nečeš ovak, ondar buš onak, makar to i ne primereno za tebe! Jenomu se popušča, a drugomu ni za milimeter. Greške jenoga nek spašča drugi, jel drugač nemre biti! Istina je da se mora vmrsti, a ostalo je moči zbeči!

- Ak sem zelen za razmeti toga seljačkoga života, a zakaj me na primeru istoga očeš navčiti pameti?

Mamin odgovor bil je nedvosmislen:

- Okusi kak je sladek, pak buš njegvu gorčinu spoznal! Kad neje prva škola kak treba, morti bu druga išla borše!

Samo, kuliko vu semu tomu ima mere? Leko je meru prevršiti i slabešega priterati pod istu. Koje so posledice sega toga?

- Nek proba seljačkoga kruvaka, njegvu koricu i mekicu!
Nadejam se da mu bu presel!

Vunapred je povedano nekaj, kaj sem moral razmeti. Jeno sem znal, to je kazna za sē njoj "priskrbljeno", da me odvrne od puta muk tegob.

- Zutra pemo pod Rastinu na Parcelu! Digli se bumo ranecko, vreč vu tri vure. Do Rastine pemo peše, kak i drugi težaki. Malo si zememo jela. Vodu ne bumo nosili, jel bi se od silne žege stopila.

Sečam se toga pondeljka, z kraja meseca lipnja, dok so pričele prave žege. Naša Parcela bila je vu delu polja, de ne bilo ni grmeka, a kam li grma, il krošnatoga dreva. Do prvi iž bilo je daleko. Ne se smelo dangubiti zarad vode. Kaj je jošče gorje, tu noč, od silne vručine, nesem mogel spati. Ranje, po maminem, došlo je prvlje neg je trebalо.

- Diži se, težak! Za seljaka nema spanja! Komu se neče iti vu školu, vučiti, nek oseti seljačkoga, žuljevitoga kruvaka!

Spal bi kak ruka na debelo, al mi ne bilo dato!

- Idemo za kmice, da bumo tam za videla.

Dobil sem postareše, znošene, visoke cipelke na bosu nogu. Dobro mi je došla rubačka z kratke rukave, nuz telo lačice z nogavicaj, po tri prsta spod kolena. Išli smo, kak ranecki duvi, selske stezaj do Jasenja. Nuz Kirinovo, poljskem i prašnjavem putom došli smo pod

Rastinu. Pričelo se razviđavati. Na istoku se srameče Sunce pokaživalo. Mam od ranja pričelo prav greti i peći. Sē zlo je na mene navaljilo: komarci, serepike, slepci, obadci i obadi. Za pravo čudo da ne bilo os i stršenov! Jedino me z pesmom dočekali tiči, cvrčki po međaj i šenici. Najemput se, spred moji joči, pokazalo morje cvetućega osjaka, kojega je bilo više neg šenice.

- Sinko, kak te volja, moreš poprek i povzduž istoga pukati. Deni si na ruke ove vunene štomfe, da te ne bu preveč bolo. Dok spučemo osjaka, pemo doma!

Nekak je išlo zaran, potle sē žmekše i žmekše. Pričelo je Sunce pripekatи, a ja se znojiti od vrućine i prigibanja. Malo da se nesem vužgal, a za oladeti ni pedem mesta! Pred polne sem se od silnoga posla zvračal i malko da nesem opal dole. Mama je bila stalno nuz mene, Čkomela je. Valda je i njoj bilo sega dosti? Čul sem kak mi veli:

- Eto, viš, takov je kruvek togajadnoga težaka i seljaka! Ne pita se po kakvem vremenu dela. Ak oče kruva jesti, ne sme ni časek sesti!

Osetil sem strašnu žeđ, a vode pri ruki ni kap.

- Zakaj nesi zela vodu? - pital sem.

- Nesem zato, jel ni ovak ne bi kropa pil! Otiji pod Rastinu i napi se zdenčene vode!

Do tam je bilo daleko, a ne se smelo dangubiti. Posel je moral iti, kak si ga je mama zamislila vu svoji glavi. Sē bolje i bolje mi osjakovo pikeće bolo dlane, jel se skupljalo vu vunene štomfe. Ne mi drugo preostalo, neg štomfe zeti z ruk i brež njejov, z gole rukaj, pukati osjaka. Od toga, kak je bolo, zadrevenele mi ruke i - menje sem osečal bol. Dlani moji ruk, dosti krvavi, zeleničlivozuti vutri se toga dneva i ja sem mogel delati posla. Od zamora jedvaj sem vlekel noge za sebom. Žeđa je fčinila svoje. Čas mi se meglilo, čas kmičilo spred joči. Nesem smel priznati da nemrem, da sem vustal! Ni materi ne bilo leko, al je takvomu poslu bila vičneša. Stopram popolne se malo zaladelo. Popunol vetrec. Bilo je leže delati i dijati. Okre sedem vur prestali smo z pukanjem osjaka. Jedvaj sem se osovili delajuč

prignjence.

- Videl si majku Jevu, onoga čoveka sfrknjenoga? To jem je od takvoga posla. I ti buš, pod starost, tak zgledal, ak se na vreme ne opametiš!

Od silne žeđe osušilo mi se grlo. Bil sem brez slin, zmučen kak Jezuš na križu!

- To je tek pričetek, kraj ovisi o tebi, a ne o meni! Sad pemo, da za videla dojemo doma!

Z tem rečjam me mati obatrla, makar je i njoj bilo sega dosti. Kak goder mi neje bilo leko, jedvaj sem dočekal da je to povedala. I sad pred jočima vidim morje grdoga osjaka, kajda mi se smeje i ruga na svoj način. Ne imal srama zdigati stršečljive stabljiče z cvete i pikeče po rapavem listju. Zbol me, kuliko je mogel, zmusal dlane ruk! Stotine i stotine trncev naslagalo se zaboden vu moje dlane! Sē me to žarilo, kajda imam vu njema peč žareči vuglencov. Rija, po celem telu, tiskala je, poput muzgače i z mene cedila zadnje snage života!

- El pem takov doma? - pital sem mamu.

- Nego kaj! Baš takov! Da osetiš kuliko se seljak-orbaš muči i oseča vu semu poslu!

Predložil sem da idemo nuz Kanalec, k Limbušu i poprek doma.

- Pemo onuda kun smo i zarana išli, jel to je najkrajši put! - bil je njein odgovor. - Zgledi mi, da se ti, takov, kakov jesi, očeš sam pred sebom skriti?! - zapitala me po svoje, jel je to znala na poseben način.

- Nek te vide ljudi da si pričel delati seljačkoga posla, kad ti smrdi kniga i škola! Dobro je da vide kak biležnikov sinek dela z voljom, jel mu je vučenje i škola preveč zasmrdela!

Joščejenoga debeloga kneglina sem z tem pregutnol na suvo, svesten da ne zadnji vu semu tomu!

- Pemo glavnom vulicom. To je najkrajši put do doma i drugač ne bu! - malo mi je glasne naglasila ove zadnje reči.

Kaj mi je drugo preostalo neg poslušno iti. Sē je bilo dobro do Kirinovoga, al ne vu Dravskoj vulici. Čem smo prešli puta, došli na stezu, spram doma, mam smo sretali poznate i nepoznate ljude. Kak-tak oni nepoznati. Ni jeni poznati neso prešli nuz nas, da ne bi

zapitali:

- A otkud vi gospa idete z Željkom? Neste, valda, bili pod Rastinom?

- Točno ste pogodili! Tam smo bili na Parceli i pukali osjaka!
- zesmejavajuč se pocprdno povedala je mama. - Sinek, pokaži svoje ruke, nek vide kakve so ti!

' Malo da nesem od srama prepal vu zemlju. Časek sem zastal,
spružil ruke i pokazal krvavozeleničivo-čandave dlane i prste.

- Pak, el vam ga ne žal, da se tak muči, spaša na ovakvi žegi
i sparini!'

' - To jon oče, pak nek mu bu! - povedala je z gorčinom i mene
pogledala od glave do pete.

- Bogec mali, to ne za tebe posel! Takov posel i nam stareše
dodija! /

- Najte ga (Jela, Mato, Klara, Miško, Jana, Ivan) zagovarjati
i nikaj žaljiti! Ne za žaljiti! Smrdi mu škola, kniga! Moj stareši sin
Darko bu veliki gospon, a jon rajzer i tuđi sluga!

- Najte gospa tak! Deca so deca! Jošće ne razmejo kaj je
život!

- Ovaj moj neposluv zna, razme, za se bedastoče je dorasel,
bister je, prebister, za školu len i neposlušen! Samo bi se pravdal i
pravlicu teral! Bum ga ja spokorila, il nek mi otije spred joći!

- Ta, najte, najte! Ni druga neca neso borša!

- Kak neso? Ovaj moj, veliki križ, vu semu je najgorši, sramoti
nas, a mogel bi živeti kak bubreg vu loju! Sveca mu njegvoga, zeseckla
ga bum šibom i navčila pameti!

Vu taj čas je mati od srditosti prav "plavnola".

- Jel da buš slušal i vučil se? - bile so reči jene stare i dobre
žene.

Nikaj nesem rekел, nego klimnol z glavom, da bi se tak zbavil
pitanj, odgovorov, špotov. Mračilo mi se pred jočima i dok se ne
mračilo! Osečal sem se kak putujući cirkus, a ja vu semu cirkusant.
Ne mi bilo do smeja na vlastiti račun, vreć do plača, jel me je to,
kakov sem goder taj put bil, jako vređalo i ponižavalо. Mama je
prevršila saku meru! Izložila me pred javnost, kajda sem dal potući

pol nekrivoga sveta. Nesem se smel, ni mogel semu tomu oduprti. Priznam, pogreške sem napravil, al one neso neispravljive. Dok se čovek ne popikne, ne vu stanju razmeti i prerazmeti sega života. Z tem se nesem mogel nikak pomiriti, da je samo jeden put vu život, ima više putov! Najtežeši so oni, koje si sam nemreš odebrati. Teško je iti po one, koji so želje stareši, bilo tvoji vlastiti roditeljov, ili nekoga drugoga. Toga predvečerja steli smo od Jendrokovoga do doma najmenje petnajst poznati. Nagledeli so se moji "seljački" ruk. Ni to ne bilo tak prestrašno, kuliko sī oni (umesni i neumesni) komentari. Mama je pred sakem o meni govorila, kaj joj je na jezik dospelo. Ne se setila i potrudila, da me prerazme vu takve mukaj. I za najvekšega jopca moro se najti, barem, nekakve utešne reči. Za mene je istejov ponestalo i kajda jev opče ne ni bilo.

- Nek oseti kad neče prerazmeti, da more imati ležešega života, čist biti, a ne rijav celoga života!

Na sakojem koraku, od ranja do večeri, nikak neso prestajale mamine predeke. Braco Darko bu svoj čovek, veliki gospón, a kaj ti?! Nikak i nikak da premenji tu sakidešnju ploču svega jezikofona! Od sega toga mi je odlenolo dok sem za sebom zaprl drevena, putna vrata. Ona so me oslobođila i doneklež zaštitala. Taj dnev bil je dnev pokore. Po tem me prijel beteg i deset dnevov bil sem vu stalnoj vručici, kaj so me vu plate zamatali. Malo je faljelo da se neso obistinile materine reči: Borše da te nema, kad nečeš iti vu školu i vučiti se! Kak je sē to prešlo brez posledic na moj telesni i duševni život? Moji mami so sē ruže precvele, a ja joj rekел:

- Pem vu školu i bum se vučil!

Sklopila je ruke i rekla:

- Fala Bogu! Itak si došel k pameti! Sam ti je Sveti Duv rasvetlil pamet!

Niko sretneši od nje, jel se z tem bu njeina želja spunila. A kak je meni, to i ne bilo važno! Po maminem dogodil se najemput preokret, donel joj opče zadovoljstvo života i sega življenja.

- Eto, viš, sad ne bu Bracu z tebom sram, jel i ti buš gospón! Znaš, Željkec, preveč ima kokruzne gospode. Ti buš onaj pravi, kak ti se i doliči. Ne buš moral imati zmazane ruke i telo. Bu ti takov

posel, na kojem se ne mora rijaveti! Bokci, seljaki, navek so rijavi, mučeniki života, brez svetka i petka! Kuliko budo tvoje letne ferije? Da je drugema dato, kak je tebi, bili bi presretni i to poprijeli brez ikakvoga pribavljanja! Trebalo je rane z tebom tak postupati. Drugač bi bilo i ne bi se morala crleneti pred svetom!

R E Č N I K

Kajkavsko-štokavski (Đurđevečko-sesvetska kajkavica)

angel (đ) - andeo	dežd (đ) - kiša
barem - bar	deti - staviti
bativno - sigurno	dnev - dan
bezjačiti - bezrazložno (trošiti vrijeme)	dodnoti (đ) - tresnuti
bobentati (đ) - tući	dogaček (đ) - dugačak
bodi (đ) - budi	dokši (đ) - dulji
bogovetni - Bogom dani	dospeti - doći
bolšo (đ) - bolju	dosti - dosta
bom (đ) - budem	dovađati - dolaziti
borši - bolji	dovezdašnji - dosadašnji
boto (đ) - batinu	drugačeši - drugačiji
brigati (đ) - brinuti se	drugemi (đ) - drugima
brvenje - drvenina (ogr., ljese)	duriti - gaditi se
bučiti - vikati	dusiti - gušiti se; gasiti (vatru)
bum - budem	duvo (đ) - duhu
	dvojko (đ) - dvojku
	el - jel
celo (đ) - cijelu	
čem - čim	faljeti - nedostajati
čenoti - udariti	fčiniti - učiniti
čepuljiti - čeprkati (kokoš)	fkaniti - prevariti
čerep - crijep	flender (đ) probisvijet
česa (đ) - čega	ftihnoti - utišati se
čul - čuo	ftrči - slomiti
	furek - trupac
daj - dah	gde - gdje

giftati - ljutiti se	kokovačo (đ) - kukuvaču
gledeti - gledati	kopati(đ) - kupati se
glboko - duboko	korvarija (đ) - preljub
grunt zemlja, posjed	koščurinje - kosti
igdar -ikad	krajl (đ) - kralj
igde - igdje	krajlica (đ) - kraljica
ikaj - išta	križontati - mahati 'rukama)
il - ili	krop - vruća voda
imejnak(đ) - imenjak	kujinjo (đ) - kuhinju
iskati - tražiti	kvako (đ) kvaku, podup. štap
iti - ići	ladeti - hladjeti se
ititi baciti	leže - lakše
japica (đ) - djed	lojo (đ) - loju
Jantun - Antun	lutito - ljutito
jedinico (đ) - jedinicu	lozo (đ) - lozu
jemput - jednom	
jenem - jednim	majkica (đ) - mama, bakica
jev - ih, njih	mejdenaki (đ) - medenjaci
jo (đ) - nju	miro (đ) - miru
jošče - još	mišoki (đ) - miševi
kaj - što	mekoto (đ) - mekotu
kagdar - dakako	mlačico (đ) - mlačicu
kak - kako	mlajša - mlađa
kam - kamo	mlatnjava - tučnjava
kaštiguvati (đ) - kazniti	moći je - moguće je
kerdeljo (đ) - posteljicu	moko (đ) - muku
kika - kosa	momlati (đ) - mumljati
klimantati - klimati se	more - može
knegljin - valjušak	morje - more
kobilica - skakavac	morti - možda
kojo (đ) - koju	mrgotati - mrmljati
	mujo (đ) - muhu

muzgača - tjesak	odgegati - klimavo hodati
naadati - nalaziti se	odveč (đ) - previše
nadnašati - nadmetati se	onemi (đ) - onima
naj - nemoj	opomenek - opomena
najgorja - najgora	opteršenje - opterećenje
najti - naći	orabriti - ohrabriti
najvekši - najveći	orbati - teško raditi
naprv - naprijed	osjak - korov
nasluvavalni - prisluškivali	osoviti - uspraviti se
navaljiti - navaliti	oškrgljati - oglobati
nazaj - natrag	otađati - odlaziti
nedožni (đ) - nekrivi	otiti - otici
nedopovedan - nedokazan	otkod (đ) - otkuda
negdar - nekad	otprići - otvoriti
neje - nije	otrči - otkinuti
nekaj - nešto	ovesiti (đ) - objesiti
neovo (đ) - njihovo	ov (đ) - ovaj
neposluv - neposluh	ovo (đ) - ovu
nesem - nisam	pasati - odgovarati (nečemu)
nešče (đ) - netko	pem - ići ču
nigde - nigdje	peše - pješke
nikaj - ništa	pičati - stršati
niko - nitko	pikeče - bodlje, trnje
njejov - njihov	piknoti - ubosti
njem - njima	pitajnje (đ) - pitanje
njo (đ) - nju	plitva (đ) - plitka
obedvem - oboma	pluti (đ) - plivati
obrnoti - okrenuti	pocek - prag
oceno (đ) - ocjenu	Poberun - Kalinovčan
oče - hoće	pojet - pojeden
odi - dođi, hodaj	pokoro (đ) - pokoru
odida (đ) - dodji	polne - podne
	ponoditi (đ) - ponuditi

poprijeti - poprimiti	sebe (đ) - sebi
poslunoti - poslušati	seg-a - svega
potlam - kasnije	sejeno - svejedno
povedati - kazati, reći	sejnja (đ) - san, sanja
povzduž - po dužini	sejov - svih
pozabiti - zaboraviti	sem - svima
predrti - probiti	serepika - sitna mušica
prekđen - nestošan	sfrknjen - savit
prepovedati - odati, prokazati	sī - svi; jesи
pribavlјati - prigovarati	sitnico (đ) - sitnicu
prignoti - sagnuti se	skopiti se (đ) - sakupiti se
prijeti - primiti	skriti - sakriti se
pripekati - prijepecati (Sunce)	skvrčiti - sklupčati se
prstoki (đ) - prstići	slepec - krvožedni kukac
prvlje - prije	so - su
pukla (đ) - graba	sobo (đ) - sobu
pukleš (đ) - grbavac	spati - spavati
puštaja (đ) - zločko	spaščati - ispaštati
puščati - puštati	spit - ispijen
 	sram - prema
rajzer - skitnica	spuščati - suptati se
rane - ranije	sram - stid
rano (đ) - hranu	sramocki - sramotan
raspetati - podebljati se	strejlja (đ) - strijela
rastreščevina - rasprskovina	stršečljiv - stršeći
razmišlajne (đ) - razmišljanje	sū - svu
razviđavati - daniti se	sutenja - polumrak
rijav - prljav	svega - svojega
rivati - gurati	
 	šćeknoti - štipnuti
saj - sav	šetnoti - šapnuti
sakaj - svašta	škafec - čabrić
sako - svatko	školico (đ) - školicu
sē - sve	

šopa (đ) - šupa	vun - van
šparhajne (đ) - ušteda	vuputiti - uputiti
spot - prijekor	
štel - htio	z - s
šteto (đ) - štetu	zabeći - zabjeći
što (đ) - tko	zabrblati (đ) - zabrbljati se
štonfi - čarape	zadnica (đ) - stražnjica
	zad - iza
tebe (đ) - tebi	zaddnji - zadnji
tej (đ) - taj	zakljajna (đ) - stranica kreveta
tekom - tek	zamance - neprekidno
tem - tim	zamotevina - zamotak
truna - sitnica	zamusan - prljav
tuka - tu	zanavek - zauvijek
tuliko - toliko	zarad - zbog
tvega - tvojega	zavdati - zadati
	zboden - izboden
vald (đ) - valjda	zbolšati - poboljšati
vekšo (đ) - veću	zdelčico (đ) - zdjelčicu
vezda - sada	zdopasti - dopasti se
vlezti - ući	zdrapan - poderan
vmoriti - ubiti	zemivati - uzimati
vmrti - umrijeti	zezivati - izazivati
vnoter (đ) - unutra	ziti - izaći
vočiti (đ) - učiti	zmed - između
vozno - vozeće	zesmoditi (đ) - osmuditi se
vrči - umetnuti se	znutrešnji - unutrašnji
vre - sad	zvračati - lelujati se
vrgel - umetnuo se	
vrnoti - vratiti	žejla (đ) - želja
vroče (đ) - vruće	žekljati - šakljati
vu - u	žmek - težak
vuglen - ugljen	žmekoča - teškoča
	žotka (đ) - žutka

DE JE KAJ?

Reč pajdaša z sedmoletke	3
Moja mama	5
Truna vu joku	7
Kod Zobundijevi	9
Mravec vu juvi	11
Kolačeci spod posteljke	13
Nek je bo celo noč!	16
Raketa nuz plast slame	19
Mandala Mičetinska!	21
Mina Kralj piše sem zadače	23
Krkaj, Nafi!	25
Rat zmed razredov	26
Grudanje vu parku	28
Bracek, ti to nisi naučio!	32
Nastavnik Mirko Vedriš	34
Kod majkice Puškaštine	37
Nacek Horvat - Ganga	39
Namigavanje	41
Kupuvanje germe	44
Koščurinje	46
Bežanje z likovnoga	49
Pukanje osjaka	52
Rečnik kajkavsko-štokavski	59

Bileška o piscu

BILEŠKA O PISCU

Željko Kovačić rodil se vu Ferdinandu (14. sečnja 1937.), Koprivničko-križevački županiji. Od 1943. godine stalno žive vu Podravske Sesvetaj. Puni trinajst let je vumirovljen. Najviše je napisal aforizmov. Pisal je bajke, basne, pripovetke, krajše skeče, pesme, romane. Od navek so ga zanimali običaji ljudov Podravskih Sesvet. Puno je toga zapisal, da bi začuval takvo blago za duže vreme. Stare igrat i športe (boravečega mesta) posvetil je sū svoju ljubav i z tem napravil jeno veliko delo na ponos dovađajuće generacijaj. Ne pozabil ni na usmenu narodnu kniževnost Sesvečanov, koja je bogata i prebogata (pitalice, zagonetke, poslovice, rugalice, izreke, pošalice, priče, pesme). Posebno ga zanima sesvečka kajkavica z kojom piše pesme, igrokaze, romane. Brez preterivanja ovaj kajkavski govor (bogactvom rečnika) more se ravnjati z sakem sveckem jezikom. Vu folkloru mesta, širše zajednice i na međunarodnem planu bil je i ostal prisutan na desetke let (svojem iziskavanjem, pisanjem, referate). Zanimali so ga od mali nog običaji, nošnje, inštrumenti, nakički, veruvanja, plesi, kola, pesme. Hrvacko društvo folkloristov ceni svojega člana za dela o stare igrat i športe. Po njem je ta gran folkloristike dobila ime. Za njegvo delo, na tem području, raneše, zaintereseral se Međunarodni olimpijski komitet, posebno njegov predecnik Juan Antonio Samaranch, z kojem se stalno dopisival i zmenjival iskustva. Višeletni je suradnik Zavoda za folklor vu Zagrebu, Međunarodne smotre folklora, Hrvackoga društva folkloristov, Povesti športa, Olimpijade stari športov Brođancev, Etnografskoga muzeja, RTV Zagreb, Muzeja grada Koprivnice, Muszola-igri (Szigetvar, Republika Mađarska) i Radio-postaje Đurđevac. Do sad je objavil vu vlastitem izdanju "Basne za djecu" (1977), "Šege i navade Podravine" (1989), "Kratkopisi" (knjiga 1), "Priče i basne", priče "Sema nemremo vgoditi" (1995), "Kratkopisi" (kniga 2 - 1998), pesme "Vukovaru s ljubavlju" (2000) i "Pučkoškolci" (2005).